ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Eglė SKRICKAITĖ
Viešojo administravimo studijų programos studentas

JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS ŠIAULIŲ MIESTE

Bakalauro baigiamasis darbas

Šiauliai, 2013

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Eglė SKRICKAITĖ

JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS ŠIAULIŲ MIESTE

Bakalauro baigiamasis darbas
Socialiniai mokslai, Viešasis administravimas (03S2)

Darbo vadovė:
lekt. Vilma TUBUTIENĖ

Teigiu, kad bakalauro studijų baigiamasis darbas, kurį teikiu viešojo administravimo studijų programos bakalauro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

_____

(Studento parašas)

Skrickaitė, E. (2013). Jaunimo politikos įgyvendinimas Šiaulių mieste: universitetinių pagrindinių studijų Viešojo administravimo programos baigiamasis darbas / baigiamojo darbo vadovė lekt. Vilma Tubutienė Šiaulių universitetas, Viešojo administravimo katedra, 51 p.

SANTRAUKA

Bakalauro baigiamajame darbe nagrinėjamas jaunimo politikos įgyvendinimas vietos lygmeniu. Teorinėje dalyje apžvelgiami jaunimo politikos įgyvendinimo būdai, veiksniai ir principai, jaunimo politikos įgyvendinimas analizuojamas viešosios politikos kontekste Identifikuojamos ir apibūdinamos viešosios politikos įgyvendinimo teorijos bruožai ir jų taikymas. Atskleistas integralus jaunimo politikos pobūdis, nustatytos teisinės ir politinės įgyvendinimo prielaidos Lietuvoje.

Tyrimo metu nustatyta, kad Šiaulių mieste yra sukurtos teisinės ir politinės prielaidos jaunimo politikai įgyvendinti. Formaliai jaunimo politika yra įgyvendinama. Tačiau atskleista, kad Šiaulių miesto savivaldybė šiai politikai skiria per mažai dėmesio, nes į politikos formavimą ir įgyvendinimą yra įtraukta labai maža Šiaulių miesto jaunimo dalis, o aktyviausių jaunimo organizacijų požiūris yra neigiamas. Naudojama per mažai įtraukimo priemonių, o jau naudojamos nėra pakankamai veiksnios.

Skrickaitė, E. (2013). Jaunimo politikos įgyvendinimas Šiaulių mieste

Skrickaitė, E. (2013). Implementation of youth policy in City of Siauliai: the university undergraduate Public Administration program at the thesis / thesis supervisor lekt. Vilma Tubutienė. University, Public Administration Department, 51p.

SUMMARY

Bachelor's thesis is analyzed the implementation of youth policies at local level. The theoretical part provides an overview of youth policy implementation methods, factors and principles of youth policy on the analysis of public policy in the context of identifying and describing the public policy theory and its application characteristics. It showed the integral nature of youth policy, the legal and political preconditions for the implementation of Lithuania.

The study found that is developed legal and political preconditions for the implementation of youth policies, formally they are implemented in Siauliai city. However, revealed that the Siauliai city municipality of youth policy is a lack of attention due to the development of policies and implementation of the cracks is a very small part of Siauliai city youth and youth organizations active attitude is negative. Too little involvement measures, and those that are used are not sufficiently proactive. The most active youth organizations, local policies implemented rather negative.

TURINYS

LENTELĖS 6

PAVEIKSLAI 7

ĮVADAS 8

1. JAUNIMO POLITIKA LIETUVOJE 10

1.1. Viešoji politika ir jos įgyvendinimas 10

1.1.1. Politikos įgyvendinimo modeliai 11

1.1.2. Viešosios politikos ciklas 15

1.2. Jaunimo politikos įgyvendinimas Lietuvoje 17

1.2.1. Jaunimo politikos samprata, principai ir tikslai 17

1.2.2. Jaunimo politikos teisiniai ir politiniai dokumentai 20

1.2.3. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo etapai 24

1.2.4. Regioninė jaunimo politika Lietuvoje 28

1.2.5. Jaunimo dalyvavimas vietos lygmeniu 32

2. JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS ŠIAULIŲ MIESTE 34

2.1. Tyrimo metodologija 34

2.2. Tyrimo duomenų analizė 39

2.2.1 Pirmas tyrimo etapas. Jaunimo organizacijų atstovai 39

2.2.2. Antrasis tyrimo etapas. Užsienio atstovai 47

IŠVADOS 49

REKOMENDACIJOS 50

LITERATŪRA 51

PRIEDAI 55

LENTELĖS

1 lentelė. Jaunimo politikos įgyvendinimo ir formavimo etapai ir priemonės
2 lentelė. Jaunimo politikos modelis
2.1 lentelė. Jaunimo organizacijų atstovų charakteristika
2.2 lentelė. Užsienio atstovų tyriamųjų charakteristika
2.3 lentelė. Tyrimo instrumentas
2.4 lentelė. Dalyvavimas jaunimo politikos įgyvendinime
2.5 lentelė. Požiūris į savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimą
2.6 lentelė. Jaunimo politikos problemos
2.7 lentelė. Jaunimo politikos problemų sprendimo būdai
2.8 lentelė. Bendradarbiavimas
2.9 lentelė. Jaunimo politikos perspektyvos

PAVEIKSLAI

1 paveikslas. Politinio proceso ciklas

2 paveikslas. Vertikalios ir horizontalios politikos įgyvendinimas

3 paveikslas. Integruota jaunimo politika vietos lygmeniu

ĮVADAS

Temos aktualumas: Mūsų amžiuje jaunimui sunku integruotis į visuomenę remiantis savo tėvų vertybėmis. Greitas gyvenimo tempas, viskas greitai keičiasi. Šiandien visuomenė turi padėti jaunimui kuo greičiau atrasti savo vietą gyvenime. Kiekviena šalis ar bendruomenė privalo turėti savo „jaunimo politiką“. Nuo to priklauso kokia bus jos politinė ir ekonominė ateitis.

Jaunimo politika, pagal jaunimo politikos pagrindų įstatymą yra kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą. Taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms. Lietuvoje jaunimo politikos paskirtis yra ugdyti intelektualią, pilietišką, demokratišką asmenybę, padėti jaunam žmogui integruotis į šalies politinį, pilietinį, ekonominį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą. (Gaučaitė, Vilkonis, 2010)

Sėkmingą jaunimo politikos įgyvendinimą lemia vietos valdžios požiūris į jaunimo politiką, palankus ir aiškus teisinis reglamentavimas, aktyvus pačio jaunimo dalyvavimas jaunimo politikos įgyvendinime. Norint sėkmingai įgyvendinti JP, svarbu laikytis jaunimo politikos įgyvendinimo principų.

Problema: Jaunimo politika Lietuvoje yra decentralizuota ir įgyvendinama horizontaliuoju modeliu. Šiaulių mieste jaunimo politika gali būti įgyvendinama, nes yra politinės ir teisinės prielaidos: deleguotos funkcijos, skiriamos lėšos, įtraukta visuomenė. Tačiau ar jaunimo politikos adresatas, jaunimas, yra patenkintas savivaldybės įgyvendinama politika. Ar gerai vertina ir kaip pats yra įsitraukęs į JP formavimą ir įgyvendinimą, ar įsitraukusios jaunimo visuomenės dalies pakanka sėkmingam visos JP įgyvendinimui. Anot Gaučaitė, Vilkonio, 82 -84% Lietuvos jaunimo yra laikomi „neorganizuotu jaunimu‘‘, kuris suprantamas kaip neįsitraukęs į formalių jaunimo organizacijų veiklą. Tiriant Šiaulių miesto atvejį, autoriai pasinaudojo 2009m. atlikto magistrinio tyrimo „JP įgyvendinimo vertinims ir plėtotė Šiaulių mieste“ duomenimis. Tik 13,5% Šiaulių miesto jaunimo dalyvauja jaunimo organizacijose. Jaunimo politikos svarbiausias tikslas - sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai Lietuvoje. Ne visas jaunimas tvirtai ir tinkamai dalyvauja priimant politinius sprendimus, o kasdien šie sprendimai vaidina vis svarbesnį vaidmenį. Lietuvos mokslininkai daugiausiai analizuoja šias jaunimo politikos sritis: jaunimo užimtumą, formalų ir neformalų švietimą, bei socialinę įtrauktį. R. Gaučaitė, R. Vilkonis (2010) L. Okunevičienė Neverauskienė, A. Pocius (2008), V. Kučinskas, R. Kučinskienė (2001), B. Bagdžiūnienė (2001). Jaunimo problemas darbo rinkoje, nevyriausybinių organizacijų įtaką jaunimo integracijai į darbo rinką, jaunimo nedarbo problematiką I. Zaleskienė, V. Suboč (2010), M. Urmonienė (2004), Jaunimo emigracijos problemas savo monografijoje aprašė Rūta Aidis, Dovilė Krupickaitė.

Darbo objektas: Jaunimo politikos įgyvendinimas Šiaulių mieste.

Darbo tikslas: Atskleisti jaunimo politikos įgyvendinimo problematiką Šiaulių mieste.

Darbo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti viešosios politikos sampratą, ciklo etapus, aptarti politikos įgyvendinimo modelius.
2. Nustatyti jaunimo politikos įgyvendinimo Lietuvoje teisines ir politines prielaidas.
3. Atskleisti integralų jaunimo politikos pobūdį.
4. Nustatyti jaunimo organizacijų požiūrį į JP įgyvendinimą ir jaunimo dalyvavimą įgyvendinant šią politiką Šiaulių mieste.

Darbo metodai:

- Teorinėje dalyje atlikta Lietuvos ir užsienio mokslinės literatūros šaltinių analizė.
- Empirinėje dalyje, siekiant nustatyti jaunimo organizacijų požiūrį į JP įgyvendinimą ir jaunimo dalyvavimą įgyvendinant šią politiką, Šiaulių mieste, pasirinktas interviu su aktyviausių jaunimo organizacijų atstovais. Norint atskleisti kitų šalių atstovų, kurie turi patirties jaunimo politikos įgyvendinimo srityje, nuomones apie jaunimo politikos problemas, buvo panaudoti duomenys, gauti apklausus Tarptautinės konferencijos „Towrds EU 2020“ grupės „General Labour efforts, youth unemployment, emigration“ dalyvius. Užsienio atstovų informantai yra susipažinę su Šiaulių miesto jaunimo poltikos problemomis, organizuojamose „Towards EU 2020“ konferencijose. Šiaulių miesto savivaldybė, kartu su Švedijos miestu Kristianstado bendradarbiavimo ryšius palaiko jau nuo nepriklausomybės atkūrimo (1991m.). Visi miestai iš Švedijos, Vokietijos ir Danijos bendradarbiauja su Šiaulių miesto savivaldybe projekte „Towards EU 2020“.

Hipotezė: Šiaulių miesto savivaldybėje yra sukurtos tam tikros politinės ir teisinės prielaidos jaunimo politikai (*toliau* JP) įgyvendinti, tačiau JP negali būti tinkamai įgyvendinama, nes yra menkas jaunimo įsitraukimas į formalias organizacijas, į jaunimo politikos įgyvendinimą.

Bakalauro darbo struktūra: Baigiamasis bakalauro darbas sudarytas iš dviejų dalių: teorinės ir praktinės. Teorinėje dalyje nustatyta, kaip įgyvendinama jaunimo politika naudojant viešosios politikos instrumentus, sistemas, procesus, struktūras ir priemones. Išsiaiškintos jaunimo politikos įgyvendinimo teisinės ir politinės prielaidos, jaunimo politikos integralumas. Antroje baigiamojo darbo dalyje pateikti ir apibendrinti jaunimo politikos įgyvendinimo problematikos Šiaulių mieste, tyrimo rezultatai .

1. JAUNIMO POLITIKA LIETUVOJE

1.1. Viešoji politika ir jos įgyvendinimas

Svarbu apibūdinti kas yra viešoji politika ir kokios yra viešosios politikos įgyvendinimo teorijos. Viešoji politika yra siejama su valdžios institucijų veiksmais ir jų procesais, kurie veikia viešoje erdvėje, visuomenėje. Šis procesas veikia įvairiuose lygmenyse - tarptautiniame, nacionaliniame, vietos. Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. (Jaunimo reikalų departamentas)

Viešoji politika yra jaunimo politikos įgyvendinimo pagrindas. Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą galima susieti su viešosios politikos įgyvendinimu akcentuojant tai, kad viešoji politika sukuria instrumentus, sudaro sistemas, procesus, struktūras, panaudoja priemones tam, kad pasiektų jaunimo politikos įgyvendinimą.

Viešosios politikos sąvoka yra suprantama ir aiškinama įvairiai. Tokie autoriai kaip W. Parsons, T. Dye, A. Raipa, R. Vilpišauskas, V. Nakrošis, N. Dunn pateikia įvairius, skirtingus apibrėžimus. T. Dye aiškindamas „viešosios politikos“ sąvoką siūlo paprastą ir trumpą apibrėžimą. Pasak jį viešoji politika yra „viskas, ką valdžia pasirenka veikti ar neveikti“ Taip pat viešoji politika aiškinama kaip mokslas apie valstybės valdžią, kur galima gilintis kaip valstybė veikia ir sužinoti jos formuojamos politikos pasekmes. W. Parsons (2001) apibrėžimą „viešoji politiką“ aiškina susikaidydamas į žodžius „viešoji ir politika“.

Parsons (2001) atskleisdamas viešosios politikos sampratą, teigia, kad viešoji politika yra atsakinga už tas sritis, kurios įvardytos kaip „viešosios“. Viešosios politikos idėja atskleidžiama per tam tikrą gyvenimo sritį, kuri nėra privati ir vien tik individuali, ir yra tam tikrų bendrų interesų valda. V.Barkauskas viešosios politikos sąvoka aiškina, kaip valstybės valdžios institucijų veiksmus, kuriais priimami nacionalinių arba kolektyvinių problemų sprendimai, užtikrinantys jų įgyvendinimą. Nors visų autorių nuomonės apie viešąją politiką yra skirtingos, bet Holett ir Ramaesh (2003) teigia, jog iš daugelio viešosios politikos apibrėžimų, bendras bruožas būtų tai, kad viešoji politika yra valdžios sprendimai išlaikant juos status quo (faktinėje padėtyje) ir jos priimamų sprendimų pasekmė.

Taigi, viešoji politika yra viena svarbiausių veiksnių valstybės valdyme, tačiau viešoji politika yra ne vientisa. Ji susideda iš smulkesnių etapų kurie visumoje formuoja bendrą viešąją politiką, o taip pat ir jaunimo politikos įgyvendinimą.

Vilpišauskas ir Nakrošius (2003) teigia, kad formavimas ir įgyvendinimas vaidina labai svarbų politikos vaidmenį. Yra išskirti politikos formavimo metu svarbūs veiksniai, nuo kurių priklauso politikos įgyvendinimo sėkmingumas :

1. Aiškiai ir tiksliai suformuluoti politikos tikslai ir uždaviniai, dėl kurių sutaria pagrindiniai politiniai veikėjai. Neaiškiai apibrėžti, nesuderinti ar prieštaringi viešosios politikos tikslai ir uždviniai suteikia didelę veiksmų laisvę politiką įgyvendinančioms institucijoms (kuri apsunkina įgyvendinimą, jei nėra siejama su didesne atsakitomybe) bei mažina efektyvios kontrolės galimybes.
2. Tinkama priežastinė teorija, kuria grindžiamos politikos priemonės ir kuri dažnai priklauso nuo ekonominės, socialinės bei kultūrinės aplinkos bei vyraujančios ideologijos. Viešosios politikos įgyvendinimo studijų apžvalga rodo, kad neadekvati ir neveiksminga priežasčių bei padarinių teorija, kuri susieja viešosios politikos tikslus ir uždavinius bei priemones jiems pasiekti, prisideda prie nesėkmingo politikos įgyvendinimo daugiau nei pirmoji sąlyga.
3. Teisinė – institucinė įgyvendinmo, jo koordinavimo, priežiūros ir atskaitomybės struktūra galimybės mokytis koreguojant įgyvendinimą. Institucijų ir institucinės struktūros vaidmuo ypač akcentuojamas pastarajį dešimtmetį, atsižvelgiant į institucijų sukuriamų paskatų bei apribojimų svarbą politiniame procese.
4. Išteklių, kuriais disponuoja įgyvendinančios institucijos(lėšos, laikas, personalo kvalifikacija ir įgūdžiai, strateginio planavimo bei kitų efektyvumą didiančių priemonių naudojimas).
5. Interesų grupių (įgyvendinamos politikos tiesiogiai ar netiesiogiai paliečiamų grupių interesams ar dominuojančioms idėjoms (politikos paradigmos) kurios dėl jų „teisingumo“ gina interesų grupes.
6. Ekonominės, politinės, socialinės aplinkos pokyčių, dėl kurių keičiasi ir galimybės tinkamai įgyvendinti anksčiau priimtus sprendimus ir kurios ypač svarbios atsižvelgiant į Lietuvoje pastaruosius dvylika metų vykstančius pokyčius ir vykdomas reformas.

Pateikti veiksniai padeda formuojant politiką, nuo jų priklauso įgyvendinimo sėkmingumas. Siekiant sėkmingo jaunimo politikos įgyvendinimo, galima jaunimo politiką formuoti remiantis šiais veiksniais.

1.1.1. Politikos įgyvendinimo modeliai

Tokie autoriai kaip Vilpišauskas R., Nakrošius V., Lindblom Ch.E., Woodhouse E. J, Parsons W. sutinka, kad politikos procesas nesibaigia kartą suformavus ar patvirtinus tam tikrą politiką. Įgyvendinimas yra „tikslų nustatymo ir jį įgyvendinančių veiksmų sąveikos procesas (Parsons, 2001). Galima teigti, kad pagrindinės politikos gairės yra formuojamos aukštesnės instancijos

(seimas, taryba ir kt.), kurie leidžia įstatymus ir padeda įforminti atitinkamą politiką, o įgyvendina administracija.

Jaunimo politika yra įgyvendinama decentralizacijos forma. Pasak Baltuškienės (2012) įgyvendinant administracinę decentralizaciją siekiama perskirstyti įgaliojimus, atsakomybę ir finansinius išteklius tarp skirtingų viešojo valdymo lygių subjektų. Tai valdymo atsakomybės perdavimas iš centrinių valdymo subjektų teritoriniams valdymo subjektams. Jaunimo politika įgyvendinama devoliucijos tipu - šio tipo decentralizacija suteikia žemesniems valdžios organams atskaitomybę regiono ar vietos rinkėjams. Savivaldybės renka tarybas, nepriklausomai formuoja biudžetą, planuoja investicijas. Jaunimo politikos biudžetą skiria taryba. Anot Baltušnikienės (2012), praėjusio amžiaus antroje pusėje daugelis pasaulio šalių suvokė, kad decentralizacija – tai vienas svarbiausių viešojo valdymo sistemos tobulinimo instrumentų, padedančių gerinti paslaugų teikimą, priartinančių valdžios atstovus prie piliečių bei skatinančių pastarųjų dalyvavimą viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose, įgalinančių vietos savivaldybės ir vietos bendruomenes prisiimti daugiau atsakomybės už vietos reikalų tvarkymą. Viešojo valdymo sistemos decentralizacija išryškina skirtingų valdymo lygių subjektų sąveikos, vadinamos“ketvirtąją valdžios šaka“, aktualumą. Todėl, mokslininkai vis dažniau savo analizės objektu pasirenka nebe nacionalinį, bet subnacionalinį valdymą ir nebe horizontalią valdžios subjektų, priimančių, vykdančių įstatymus ir pržiūrinčių jų vykdymą, sąveiką, bet atskiruose viešojo valdymo lygiuose ir tame pačiame viešojo valdymo lygyje veikiančių subjektų santykius. (A. Raipa ir kt., 2012)

Jūratė Baltušnikienė teigia, kad autorių nuomonės apie decentralizacijos privalumus ir trūkumus labai skirtingos. Vieni jų decentralizaciją vertina kaip teigiamą įtaką viešojo valdymo sistemos bei viešųjų finansų funkcionavimui turintį reiškinį. Kiti decentralizaciją traktuoja kaip neigiamą valdymo sistemą. Bet dauguma autorių, mano, jog decentralizacija yra reikalinga, kad valdymas būtų efektyvesnis.

Kai kurių autorių nuomone, politikos ir administravimo negalima visiškai atskirti, yra sunku tiksliai nustatyti, kur baigiasi politikos formavimas ir prasideda įgyvendinimas. Todėl politikos įgyvendinimas kartais apibrėžiamas kaip politikos tęsinys, kurio metu vyksta derybos tarp tų kurie siekia, kad jų sprendimai būtų įgyvendinti, ir tų, nuo kurių priklauso šių sprendimų įgyvendinimas. (Vilpišauskas, Nakrošis, 2003, p.15). Yra du pagrindinius įgyvendinimo modeliai. Hierarchinis modelis t.y. „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“.

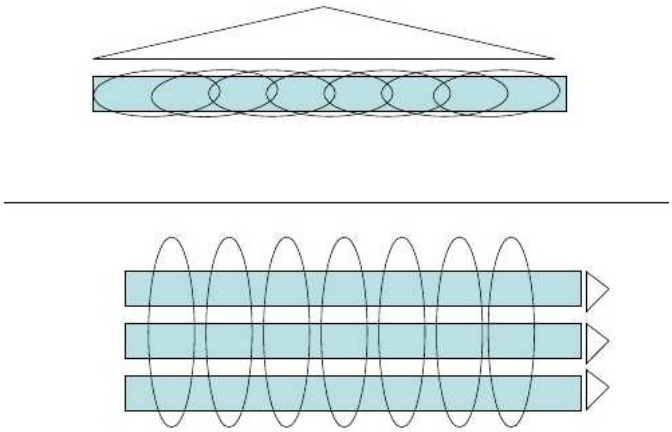
Hierarchinis modelis sukėlė susidomėjimą jau 1972- 1973 metais, apie jį rašė Martha Derthick ir Pressman, Wildavsky. (Parsons, 2001). Hierarchinis modelis buvo apibūdinamas kaip valdymo forma, kuriai yra būdingas žemesnio lygmens pavaldumas aukštesniajam lygmeniui. Christopheris Hoodas (1976) apibūdino tobulo įgyvendinimo sąlygas:

- Įgyvendinimo užduotį nustato vieninga, „sukarinto“ tipo organizacija su griežtai apibrėžtais pavaldumo santykiais;
- Normos privalomos, užduotys, nustatomos iš anksto;
- Žmonės vykdo įsakius ir prašymus;
- Yra tobulas ryšys tarp organizacijų ir organizacijose;
- Nėra laiko stokos veiksnio (Parsons, 2001).

Matomas griežtas modelis, kuris susilaukia vis daugiau kritikos. Hierarchinis modelis buvo daug kritikuojamas dėl to, kad neatsižvelgia į kitų įgyvendinimo procesų lygmenų reikšmę.

M. Lipsky (1971) pabrėžė, jog viešosios politikos tyrinėtojams verta atkreipti dėmesį į biurokratų sąveiką su savo klientais „žemutiniame lygmenyje“ Šią politikos įgyvendinimo sampratą kritikavę mokslininkai teigė, kad hierarchinis politikos įgyvendinimas neaprėpia „žemutinės biurokratijos“ veiksnio, o pastaroji gali atlikti veiksmus, kurie nesisieja su konkrečiais „aukštosios biurokratijos“ lūkesčiais. (Parsons, 2001). Vėlesnės politikos įgyvendinimo mokslinis nagrinėjimas vis didesnį dėmesį pradėjo skirti nebe įgyvendinimo mechanizmo funkcionavimui, o žmogiškosioms sąveikoms. Hierarhiniui modeliui būdingas žmonių valdymas ir kontrolė nėra efektyvios politikos įgyvendinimo priemonė. Žmogiškąsias būtybes traktavus vien kaip komandinių grandinių grandis, politikos formuotojams derėtų suvokti, jog geriausias politikos įgyvendinimo būdas yra tai, ką autorius Elmore vadino problemų ir politikos „atgaline projekcija“, kur politikos sėkmė apibrėžiama žmogiškosios elgsenos pokyčių, o ne politikos „hipotezės“ įtvirtinimo terminais.

Nemažas mokslininkų dėmesys skiriamas motyvams, kurie turėtų skatinti atskiras valstybės institucijas dalyvauti įgyvendinant programas. Anot Parsons (2001) ši motyvacija gali būti dvejopa: grįsta galia ir priklausomybe arba paremta organizacijų mainais. Praktinė šių dviejų dalyvavimo priežasčių tipų išraiška pasireiškia politikos įgyvendinimo vertikalumu ir horizontalumu. Pirmuoju atveju (grįsta galia ir priklausomybe) institucijų dalyvavimas įgyvendinant programas yra griežtai hierarchinis – yra pagrindinė institucija, atsakinga už politikos įgyvendinimą bei institucijos, vykdančios vadovo pavedimus. Antruoju atveju (paremta organizacijų mainais) yra aptinkamas horizontalusis lygiaverčių dalyvių bendradarbiavimas. Pastaruoju atveju programos dalyviai patys numato vykdomas priemones, efektyviausias politikos įgyvendinimas yra vietos lygmeniu.

1 pav. Vertikalios ir horizontalios politikos įgyvendinimas

Šaltinis: Parsons W., Viešoji politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas. Vilnius: Eugrimas, 2001

Pateiktame paveiksle matyti skirtumas tarp vertikalios ir horizontalios politikos įgyvendinimo. Vertikalios politikos įgyvendinimo atveju institucija, atsakinga už politikos įgyvendinimą, programos įgyvendinime dalyvaujančioms institucijoms priskiria priemones, kurias pagal kompetenciją šios institucijos įgyvendina. Kadangi mechanizmas yra prievartinis, jo pagrindinis trūkumas yra tas, kad institucijai neturint pavaldžių organizacijų tam tikros specifinės kompetencijos ribose ji neturi imperatyvių galių priversti kompetentingą, bet nepavaldžią struktūrą dalyvauti įgyvendinant programą (Vilpišauskas, Nekrošius, 2003).

Horizontalios politikos įgyvendinimo atveju dalyvių tikslai siejasi su politikos tikslais, todėl įgyvendinant šios politikos priemones dalyviams nereikalingas spaudimas – jie turėtų savo noru įsitraukti į veiklą. Priemones numato patys dalyviai. Taigi nepaisant to, kad institucijos, planuodamos veiklą gali planuoti priemones, kurios geriau išnaudos jų žmogiškuosius išteklius, niekas nėra tikras dėl to, kad šios priemonės padės įgyvendinti politiką. Nauji dalyviai gali į politikos įgyvendinimo procesą įtraukti naujas, anksčiau nenumatytas priemones ir tokiu būdu išplėsti politikos poveikio lauką. Dalyviai gali geriau žinoti, kaip efektyviausia yra naudoti vidinius resursus, taigi išauga tikimybė, kad suplanuotos priemonės tikrai bus įgyvendintos, tik ar įgyvendintos priemonės užtikrins viso jaunimo poreikių patenkinimą ar tik dalies , dalyvaujančių formaliose organizacijose.

Taip pat pažymėtina, kad per didelis organizacijų savarankiškumas, viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės plėtra įgauna tam tikrų patologinių požymių – mažėja tradicinės viešojo sektoriaus tarnautojų ir valdžios atstovų atsakomybės laipsnis (nors naujosios viešosios vadybos

teoretikai ir akcentuoja stebėsenos ir kontrolės vaidmenį) naikinant hierarchines struktūras, silpnėja atskaitomybės lygmuo, nors stiprėja horizontalaus valdymo tendencijos. (Raipa, 2009)

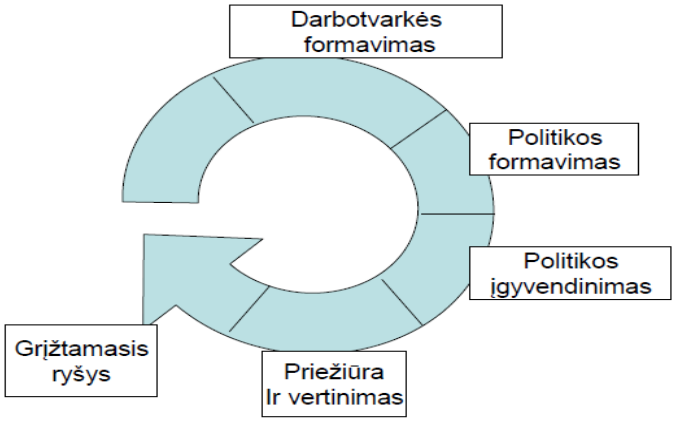
Svarbus aspektas – priežastis, dėl ko pasirenkamas konkretus politikos įgyvendinimo modelis. R. Vilpišauskas teigia, tam tikros politikos tiesiog turi horizontalios politikos bruožų ir todėl būtent dėl tokio politikos pobūdžio, įgyvendinant šias politikas yra efektyviau naudoti horizontalųjį įgyvendinimo metodą. Šiaulių mieste, vietos lygmeniu, jaunimo politika yra įgyvendinama pagal horizontalųjį modelį, nes Jaunimo politikos koncepcijos tikslams įgyvendinti, jaunimo problemas išspręsti padeda savivaldybės institucijos, jaunimo organizacijos,verslo sektorius.

1.1.2. Viešosios politikos ciklas

Norint išsiaiškinti kaip yra formuojama ir įgyvendinama jaunimo politika tikslinga išsiaiškinti, kas turi įtakos politikos tinkamam įgyvendinimui ir formavimui. Didelę įtaką politikos įgyvendinimui turi viešosios politikos etapai, kurie sudaro politikos proceso ciklą. Sėkmingam politikos įgyvendinimui didelę įtaką turi politikos formavimas, sprendimų priėmimas bei politikos priežiūra ir vertinimas (Vilpišauskas, Nakrošius, 2003).

Parsons (2001), Vilpišauskas, Nakrošius (2003). politikos cikle pirmiausia išskiria viešosios politikos klausimų ir problemų identifikavimo etapą. Tai svarbu, nes nuo tinkamo problemos nustatymo priklauso viešosios politikos įgyvendinimo sėkmė. Racionaliai identifikavus neigiamus veiksnius, kuriuos siekiama pakeisti kita linkme, politikos formavimo procesas tampa geriau suprantamas, padidėja tikimybė, kad ta pati problema nebesikartos. Problema turi būti aktuali bei svarbi atitinkamu lygmeniu, kuriame sprendžiami tam tikri adekvatūs sprendimai. Išsamiau nagrinėjant politikos proceso ciklą, pagal Vilpišauską ir Nakrošių (2003) visą ciklą sudro šie etapai: darbotvarkės formavimas, politikos formavimas, politikos įgyvendinimas, priežiūra ir vertinimas, grįžtamasis ryšys.

Siekiant veiksmingiau įgyvendinti jaunimo politiką, galima naudotis politikos proceso ciklu. Tam, kad išsiaiškinti kaip veiksmingiau įgyvendinti minėtą politiką reikia apžvelgti visus politikos proceso ciklo etapus. Norint išsiaiškinti įgyvendinimo veiksmingumą, didelį dėmesį reikia atkreipti į ciklo etapus - priežiūra ir vertinimas, grįžtamasis ryšys, nes šiuose etapuose vertinami pasiekti rezultatai, siekiama pasimokyti iš prieš tai vykdytos politikos privalumų ir trūkumų, kad ateityje būtų galima išvengti klaidų.

2 pav. Politikos proceso ciklas.

Šaltinis: VILPIŠAUSKAS R., NAKROŠIS V., *Politikos įgyvendinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungos įtaka*, Vilnius, 2003

Darbotvarkės formavimo etape – kaip ir minėta anksčiau, identifikuojami pagrindiniai viešosios politikos klausimai ir problemos. Į darbotvarkę patenka tik tos problemos, kurios yra aktualiausios ir svarbiausios.

Politikos formavimo etapas. Šiam etapui yra skiriamas didelis dėmesys. Yra ieškoma būdų tam tikroms problemoms išspręsti, kurias nustačius yra formuojama viešoji politika, nustatoma viešosios politikos įgyvendinimo sandara. Šiame etape nustatomi pagrindiniai uždaviniai, priemonės, finansavimo šaltiniai.

Politikos įgyvendinimo etapas prasideda tuomet, kai yra patvirtinama nustatyta politika, jos tikslai ir priemonės. Šis etapas diegiamas praktikoje.

Priežiūros ir vertinimo bei grįžtamojo ryšio etape vykdoma viešosios politikos priežiūra, kurios metu vertinami jos rezultatai ir padariniai.

Grįžtamojo ryšio etapu siekiama pasimokyti iš prieš tai vykdytos politikos privalumų ir trūkumų, kad ateityje būtų galima išvengti klaidų. Norint, kad jaunimo politika būtų įgyvendinama kokybiškai ir efektyviai reikia naudotis visais politikos ciklo etapais kaip įrankiu analizuojant realaus pasaulio daugialypiškumą su išlyga, kad jį naudojant kaip euristinę priemonę reikia prisiminti, jog jis turi savo trūkumų. Ši schema primetama realybei, kuri yra nepalyginamai sudėtingesnė ir takesnė, todėl svarbu įsidemėti, kad sudėtingos realybės supratimas ir aiškinimas reikalauja suvokimo, jog pati realybė egzistuoja įvairialypių sąvokinių schemų kontekste. (Parsons, 2001)

Vertinant viešąją politiką, daug dėmesio skiriama politikos tikslų formavimui, jų motyvavimui, rezultatų vertinimui, tačiau politikos įgyvendinimas ir jo procesas dažniausiai lieka

nuošalyje arba paliekamas savieigai. Politikos įgyvendinimo etapo analizė padeda išsiaiškinti politikos įgyvendinimo nesėkmes, jų išvengti ateityje.

Parsons(2001), Vilpišauskas, Nakrošius (2003) teigia, kad politikos ciklas kai kurių autorių yra kritikuojamas, bet savo knygose vis tiek pateikia politikos ciklus, tvirtindami, kad jis yra įgyvendinimo pagrindas, nes yra svarbu analizuoti politiką. A. Raipa taip pat sutinka, kad politikos analizė yra labai svarbi: „analitikams svarbu suvokti, kad tik išsami politikos analizė (visų vidaus ir išorės faktorių suma) suteikia galimybę panaudoti politikos analizės rezultatus praktinėje veikloje, taip pat ir viešajame administravime (Raipa ir kt, 2012)

Vilpišauskas ir Nakrošius (2003) teigia, kad administravimo negalima visiški atskirti, nes sunku tiksliai nustatyti kur baigiasi politikos formavimas ir kur prasideda įgyvendinimas. Parsons (2001) užsimena, kad politinis ciklas sukelia vis daugiau autorių nepasitenkinimą, kurie teigia, jog „stadijinis“ modelis teikia nenatūralų politinio proceso vaizdą,nes realus pasaulis nėra padalytas į aiškiai apibrėžtus ciklus ir fazes (Parsons, 2001). Minėtas mokslininkas politikos gyvenimo modelio neatmeta teigdamas, kad jeigu atmestume stadijinį modelį, tai arba atsidurtume įvairiausių įdėjų, schemų ir teorijų maišalynėje, arba vis tiek turėtume kelti kitą, naują alternatyvų modelį. Todėl yra pateikiamas tegiamas požiūris į politikos ciklą. Jis teigia, kad politikos ciklas yra politinio proceso analizės pagrindas.

1.2. Jaunimo politikos įgyvendinimas Lietuvoje

1.2.1. Jaunimo politikos samprata, principai ir tikslai

Jaunimo politika Lietuvoje yra palyginti nauja ir lanksti veiklos sritis, pradėta plėtoti tik nuo 1990 metų, kai pradėjo aktyviai kurtis jaunimo organizacijos. Lietuvos Respublikos Seimas 1996 metais patvirtino Valstybinę jaunimo politikos koncepciją (Žin., 1996, Nr. 65-1537), kuri teisiškai įtvirtino jaunimo veiklą. Didelės įtakos jaunimo politikos vystymuisi Lietuvoje turėjo ir sėkmingas kitų šalių gerosios patirties perėmimas bei pritaikymas.(Jaunimo galimybių plėtros strategija. www.ndt.lt/files/File/.../Jaunimo_galimybiu_pletros_strategija.doc).

Svarbu aptarti *jaunimo politikos sąvoką*:

1) Jaunimo politika – sistemų ir priemonių visuma, siekianti kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. (Jaunimo politika Lietuvoje, p. 3, 2010)
2) Valstybinė jaunimo politika - valstybės institucijų veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos bei siekiama sudaryti palankias sąlygas jauno žmogaus asmenybės formavimuisi bei integracijai į visuomenės gyvenimą. (Valstybės žinios, 1996, Nr.: 65 -1537, Nutarimas dėl valstybinės jaunimo politikos koncepcijos).

3) Pasak Jaunimo reikalų departamento, jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. Priimta kalbėti apie paramos struktūras (socializacijos laukus), subsidiariai papildančias paties asmens ir ypač šeimos pastangas, padedant parengti jauną asmenį savarankiškam gyvenimu. (Junimo reikalų departamentas „Jaunimo politika“, 2010)
4) Jaunimo politika, pagal jaunimo politikos pagrindų įstatymą, yra kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms.

Galima teigti, kad visi apibrėžimai šiek tiek skirtingi. Pirmasis, antrasis apibrėžimai yra siauresni už du paskutiniuosius. Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos nutarime (1996-07-10, Valstybės žinios, 1996, Nr.: 65 -1537) yra akcentuojama valstybės institucijų veikla, tuo tarpu sekančiuose apibrėžimuose išvis nėra įvardijamos valstybinės institucijos, o į politikos įgyvendinimą žvelgiama plačiau, kaip į „sistemų ir priemonių visumą“, „kryptingą veiklą“. JAUNIMO OLITIKOS KONCEPCIJA (1996) nebegalioja nuo JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO (2003) priėmimo, todėl galima teigti, kad paskutiniojo apibrėžimo pagrindas yra jaunimo politikos koncepcijos apibrėžimas, tik šiek tiek patikslintas ir praplėstas akcentuojant veiklą, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms. Didžiausias dėmesys visuose apibrėžimuose skiriamas jaunimo problemų sprendimui ir jaunimo integracijai į visuomenę.

Taigi, galima daryti išvadas, kad jaunimo politika yra veikla, kurią įgyvendina valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos bendradarbiaudamos su jaunimo organizacijomis, jų veikla siekiama spręsti jaunimo problemas, integruoti jaunus žmones į visuomenę, siekti visuomenės tolerancijos šios politikos tikslinei grupei.

Norint atskleisti, ko yra siekiama įgyvendinant jaunimo politiką, svarbu paminėti pastarosios *politikos tikslus ir principus*. Lietuvos pirmajame teisiškai įformintame dokumente – nutarime dėl valstybinės jaunimo koncepcijos 1996 metais, pagrindiniai valstybinės jaunimo politikos tikslai, kuriais ilgą laiko vadovavosi įgyvendinant jaunimo politiką buvo šie:

1) intelektualios, pilietiškos, demokratiškos asmenybės formavimas;

2) jaunimo integracija į Lietuvos visuomenės politinį, pilietinį, ekonominį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą;

3) dvasinių vertybių formavimas ugdant pareigą Tėvynei ir šeimai.

Šie tikslai įrodo, kad jaunimu teisiškai Lietuvoje yra rūpinamasi jau 17 metų nuo 1996 metų, yra įgyvendinama jaunimo politika, tik kyla klausimas ar efektyviai pavyksta tai atlikti, jei jaunimo skačius visuomenėje mažėja, yra didelė jaunų žmonių emigracija.

Pagrindiniai valstybinės *jaunimo politikos principai*, pagal 1996 metų Jaunimo politikos koncepciją:

1) valstybės institucijos turi skatinti jaunimo iniciatyvą dalyvauti visuomenės gyvenime ir prisidėti prie savo problemų sprendimo, taip pat ugdyti atsakomybę už savo veiklą ir savo problemų sprendimą;

2) valstybės institucijos, spręsdamos visuomenės problemas, turi vadovautis bendru požiūrio į jaunimo situaciją ir jaunimo problemas principu. Jaunimo problemos turi būti sprendžiamos ne vien tradiciniuose valstybės institucijų veiklos sektoriuose;

3) valstybės institucijos turi skatinti ir prioritetiškai remti nevyriausybines organizacijas, prisidedančias prie jaunimo problemų sprendimo ir valstybinės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimo;

4) nevyriausybinėms organizacijoms garantuojamos galimybės daryti įtaką valstybinei jaunimo politikai ir vykdyti visuomeninę valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimo kontrolę.

Įsigaliojus 2003 metų Jaunimo politikos pagrindų įstatymui, jaunimo politikos įgyvendinimo principai buvo praplėsti ir patobulinti :

1) pariteto – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos po lygiai;

2) subsidiarumo – sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi;

3) tarpžinybinio koordinavimo – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, spręsdamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje;

4) dalyvavimo – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais;

5) informavimo – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais priimtina ir prieinama forma;

6) savarankiškumo – jaunimas pats renkasi veiklos sritį, formuoja jos tikslus, aktyviai joje dalyvauja ir atsako už tikslų įvykdymą;

7) savanoriškumo – jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru ir niekieno neverčiamas;

8) savivaldos – jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą;

9) bendravimo ir bendradarbiavimo – Lietuvos jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio jaunimo organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis.

Palyginus 1996 ir 2003 metų teisinių dokumentų principus matyti, kad naujasniajame atsirado konkretumas, sistemingumas, aiškumas ir išryškėjo efektyvumo skatinimas. Galima teigti, kad savivaldybės pradėjo vaidinti svarbų vaidmenį įgyvendinant jaunimo politiką. Tai įrodo pariteto principas(jaunimo politikos reikalų pasidalijimas valstybės ir savivaldybės sektoriuose.) Siekiant efektyvumo sprendimai priimami atskiruose lygmenyse, bendradarbiauja valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos, jaunimo organizacijos atstovai, užsienio jaunimo organizacijos, jaunimas.

Galima daryti tokią išvadą, jog jaunimo politika yra kryptinga veikla, kurios priemonėmis sprendžiamos jaunimo problemos, sudaromos sąlygos formuotis jaunam žmogui ir siekiama integruoti jaunuolį į visuomenės gyvenimą kaip pilnavertį, pilnateisį pilietį, kuris geba išsakyti svarią, užtikrintą nuomonę visais klausimais.

1.2.2. Jaunimo politikos teisiniai ir politiniai dokumentai

Lietuvoje jaunimo politika yra teisiškai reglamentuojama. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, savo veiklą atkūrė iki karo Lietuvoje veikusios jaunimo organizacijos (skautai, ateitininkai, jaunalietuviai, gediminaičiai, šauliai), tarptautinių organizacijų įsteigti padaliniai, kūrėsi naujos jaunimo organizacijos. 1992 m. dalies organizacijų pastangomis buvo įkurta Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT), kurios pagrindinis tikslas – sujungti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas. LiJOT ėmė intensyviai bendrauti su panašiomis užsienio organizacijomis, sėmėsi patirties Europos jaunimo politikos struktūrose, ėmėsi atstovauti Lietuvos jaunimo organizacijų interesams. Pirmasis teisės aktas – „*Valstybinė jaunimo politikos koncepcija*“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537), pateiktas LiJOT Seimui ir nubrėžiantis modernios jaunimo politikos gaires Lietuvoje, buvo priimtas 1996 metais.“ (JRD „Jaunimo politika Lietuvoje“, 2010)

Svarbiausi jaunimo politikos teisiniai dokumentai:

1. 1996 metais buvo pateiktas pirmasis teisės aktas – „Valstybinė jaunimo politikos koncepcija.
2. 2003 metais Jaunimo politikos pagrindų įstatymas - pagrindinis teisinis doumentas, kuriuo yra paremta visa Lietuvos jaunimo politika.
3. Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. rugsėjo 24 d. priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7, 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. IX-1095 (Žin., 2002, Nr. 96-4171).

4. 2004–2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2005, Nr. 40-1290) pirmą kartą atskira dalimi buvo įtrauktas Jaunimo politikos skyrius.
5. 2005 m. pabaigoje priimtos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pataisos (Žin., 2005, Nr. 144-5238), kuriose numatyta VJRT pertvarkyti į Jaunimo reikalų departamentą.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 898 (Žin., 2007, Nr. 95-3825) buvo patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa, kurios tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse.
7. Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 m. programa (Žin., 2008, Nr. 46-1728), kurios tikslas – sukurti nuoseklią, efektyviai veikiančią jaunimo atsakingo verslumo ugdymo sistemą.
8. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymu Nr.A1-234 (Žin., 2010, Nr. 70-3476) patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa.
9. 2008–2012 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2009, Nr. 33-1268) numatytas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą (Žin., 2010, Nr. 142-7299).
10. 2011–2019 Ilgalaikė jaunimo politikos strategija, nutarimas DĖL NACIONALINĖS JAUNIMO POLITIKOS 2011–2019 METŲ PLĖTROS PROGRAMOS PATVIRTINIMO (http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=1E3DA509-1992-4BB5-AF52-10A2087E3527) (http://www.socmin.lt/index.php?-1156140877).
11. Nutarimas dėl Nacionalinės antidiskriminacijos 2009 -2011metų programos patvirtinimo.
12. Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008 – 2012 metų programa.

Galima teigti, kad JP buvo rūpinamasi nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. 1996 metais Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą dėl valstybinės *Jaunimo politikos koncepcijos*. Šis dokumentas, patvirtina, kad Lietuvoje nuo 1996 metų jaunimo politika patvirtinta teisiniame dokumente Šį dokumentą sudaro šešios dalys: išskiriamos valstybės institucijos, įgyvendinančios jaunimo politikos Lietuvoje tikslus; valstybės ir savivaldybių insticucijų parama jaunimo politikai įgyvendinti; jaunimo problemos, lavinimas; Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimas. Priimtoje koncepcijoje buvo apibrėžti jaunimo politikos tikslai, principai, įvardyta už jos įgyvendinimą atsakinga struktūra – Valstybinė jaunimo reikalų taryba (toliau – VJRT), numatytas koncepcijos įgyvendinimo finansavimo šaltinis – Valstybinis jaunimo fondas. Valstybinei jaunimo reikalų tarybai, sudarytai iš atskirų ministerijų pareigūnų ir nevyriausybinių jaunimo organizacijų deleguotų atstovų, buvo pavestas tarpžinybinis atskirų ministerijų politikos

jaunimo klausimais (apibrėžtais koncepcijoje) koordinavimas ir jaunimo veiklos (jaunimo neformaliojo ugdymo) plėtojimas

(Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (*toliau* JRD), Jaunimo politika Lietuvoje, 2010).

Kaip anksčiau minėta, Valtybinė jaunimo politikos koncepcija yra pirmas teisinis dokumentas, kuris teisiškai įtvirtino jaunimo politiką, iškėlė pirmąsias spręstinas problemas, siekius, tikslus, principus. Valstybinė jaunimo politikos koncepcija ilgą laiką buvo pagrindinis teisės aktas, reguliuojantis jaunimo politikos raidą Lietuvoje

(JRD, „Jaunimo politika Lietuvoje“, 2010).

Nors ilgą laiką šis nutarimas buvo Jaunimo politikos pagrindas, nuo 2003 metų, priėmus Jaunimo politikos pagrindų įstatymą šis nagrinėtas nutarimas nebegalioja. Taigi šių dienų jaunimo politiką reglamentuoja Jaunimo politikos pagrindų įstatymas.

2003 metais priimtas *Jaunimo politikos pagrindų įstatymas* - pagrindinis teisinis doumentas, kuriuo yra paremta visa Lietuvos jaunimo politika. Jaunimo politikos pagrindų įstatymas pirmą kartą įtvirtino *jaunimo organizacijų* bei *jaunimo organizacijų tarybų* sąvokas ir pripažino jų svarbą ir indėlį į jauno žmogaus asmenybės ugdymą; įvardytos atsakingos nacionalinio (VJRT) ir vietinio lygmens institucijos, įtvirtintas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo reikalų tarybų, jaunimo organizacijų tarybų vaidmuo. Šis įstatymas nustato jaunimo politikos įgyvendinimo principus, jaunimo politikos įgyvendinimo sritis, jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimą ir valdymą.

Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. rugsėjo 24 d. priimtas *Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7, 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas* Nr. IX-1095 (Žin., 2002, Nr. 96-4171), kur buvo įtvirtinta, kad vaikų ir jaunimo teisių apsauga tapo valstybės (perduotos savivaldybėms) funkcija. Praktiškai tai reiškė, kad 2003 metais visose savivaldybėse turėjo būti kuriamos jaunimo reikalų koordinatorių pareigybės, kurios išlaikomos iš valstybės biudžeto. Jaunimo reikalų koordinatoriams numatytos pagrindinės funkcijos – padėti savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką. (JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMAS. Įstatymas skelbtas: Žin., 2003, Nr. 119-5406)

2004–2008 m. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje* (Žin., 2005, Nr. 40-1290) pirmą kartą atskira dalimi buvo įtrauktas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, jaunimo politikos srityje buvo tobulinama ir pildoma teisinė bazė. (JRD „Jaunimo politika Lietuvoje, 2010)

2005 m. pabaigoje priimtos *Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pataisos* (Žin., 2005, Nr. 144-5238), kuriose numatyta VJRT pertvarkyti į Jaunimo reikalų departamentą į Jaunimo reikalų

departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas) ir prie jo sudaryti jaunimo reikalų tarybą, atliekančią patariamąją funkciją.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 898 (Žin., 2007, Nr. 95-3825) buvo patvirtinta *Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa*, kurios tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse.

Nacionalinė *jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 m. programa* (Žin., 2008, Nr. 46-1728), kurios tikslas – sukurti nuoseklią, efektyviai veikiančią jaunimo atsakingo verslumo ugdymo sistemą.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. A1-234 (Žin., 2010, Nr. 70-3476) *patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa*, kurios metu patvirtinti šiedokumentai:

- Reglamentuojant savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr.A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“ (Žin., 2008, Nr. 29-1042) patvirtintas pavyzdinis savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas, kuriame įvardyta savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus paskirtis, specialieji reikalavimai, pagrindinės funkcijos bei atsakomybė.
- Jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr.A1-157 (Žin., 2008, Nr. 60-2273).
- Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniai nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. A1-4 „Dėl Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipinių nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 6-201).
- Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija patvirtinta Jaunimo reikalų departamento direktoriaus 2010 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 2V-38-(1.4)

(JRD, „Jaunimo politika Lietuvoje“, 2010)

2008–2012 m. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje* (Žin., 2009, Nr. 33-1268) Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą (Žin., 2010, Nr. 142-7299).

2011–2019 Ilgalaikė jaunimo politikos strategija. nutarimas DĖL NACIONALINĖS JAUNIMO POLITIKOS 2011–2019 METŲ PLĖTROS PROGRAMOS PATVIRTINIMO. Šios programos plėtros vizija - sudarytos galimybės jaunam žmogui tapti aktyviu, pilietišku ir motyvuotu modernios valstybės piliečiu, gebančiu prisiimti atsakomybę ir susikurti visavertį gyvenimą.

Strateginis tikslas – sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai Lietuvoje.

Nacionalinė antidiskriminacinė 2009 – 2011 metų programa. Šios programos paskirtis – ugdyti pagarbą žmogui, užtikrinti teisės aktų, nustatančių nediskriminavimo ir lygių galimybių principą, nuostatų įgyvendinimą, didinti teisinį sąmoningumą, tarpusavio supratimą ir toleranciją lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, informuoti visuomenę apie diskriminacijos apraiškas Lietuvoje ir jos neigiamą poveikį tam tikrų visuomenės grupių galimybėms lygiomis sąlygomis aktyviai dalyvauti visuomenės veikloje, lygių teisių gynimo priemones.

Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008 – 2012 metų programa. Jaunimo verslumas pagal šią programą yra jauno žmogaus požiūris, įgūdžiai ir žinios, kurie leidžia atpažinti galimybę kurti pridėtinę vertę (tiek socialinę, tiek ekonominę), ir veiksmai, skirti šiai galimybei panaudoti.Ši programa atsirado dėl nepakankamos pagalbos jaunimo verslo pradžiai, pėtrai. Programos tikslas – sukurti nuoseklią, efektyviai veikiančią jaunimo atsakingo verslumo ugdymo sistemą. Siekiant šios programos tikslo, keliami uždaviniai:

1. Sukurti, įdiegti ir tobulinti verslumo ugdymo priemones.
2. Skatinti jaunimo ir jaunųjų ūkininkų verslo pradžią ir plėtrą.
3. Vykdyti jaunimo verslumo situacijos ir verslumo skatinimo stebėseną, informuoti valstybės institucijas ir visuomenę apie verslumo skatinimą Lietuvoje.

Galima teigti, jog aiškus teisinis reglamentavimas yra būtina sąlyga sėkmingai jaunimo politikai užtikrinti ir jos plėtros įgyvendinimui. Minėti dokumentai nurodo jaunimo politikos tikslus, uždavinius, numato jos principus, priemones pasiekti iškeltiems tikslams ir įgyvendinimo galimybes, taip pat nurodo jaunimo politikos įgyvendinančių atstovų tarpžinybiškumą, bendradarbiavimą su verslu, darbo birža ir kt. Dokumentai yra labai svarbus aspektas kalbant apie jaunimą ir darbą su juo.

1.2.3. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo etapai

Jaunimo politiką, kaip jau minėta, galima apibūdinti kaip sistemą, priemonių visumą, siekiančią palankesnių sąlygų asmeniui, jo brandai, sėkmingai integracijai visuomenėje.

Lietuvos jaunimo politika yra skirta jauniems asmenims (14-29 metų), kurių šiuo metu valstybėje yra daugiau nei 800 tūkstančių, t.y. 24 procentai visų šalies gyventojų. Teisės aktais yra įtvirtinta jaunimo galimybė dalyvauti jiems aktualių sprendimų priėmime bei įgyvendinime tiek vietos savivaldos, tiek ir nacionaliniu lygmenimis. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra

koordinuojanti jaunimo politikos įgyvendinimą institucija Lietuvoje. (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija)

(Socialinės apsaugo ir darbo ministerija)

LR jaunimo politikos pagrindų įgyvendinimo įstatymas nustato jaunimo politikos įgyvendinimo principus, jaunimo politikos įgyvendinimo sritis, jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimą ir valdymą.

Jaunimo politikos struktūrų veiklą Lietuvoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). Šiame įstatyme įtvirtintos pagrindinės jaunimo politikos sąvokos, nustatomi šios politikos įgyvendinimo principai, apibrėžiamos jaunimo politikos sritys. Itin svarbi įstatymo dalis – jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų įtvirtinimas nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyje (LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas).

1 lentelė

Jaunimo politikos modelis

Institucija	Veikla
Jaunimo ir sporto reikalų komisija	Seimo statuto nustatyta tvarka pagal Seimo frakcijų proporcinio atstovavimo principą sudaroma komisija, kuri rūpinasi jaunimo teisėmis, jaunimo politikos įgyvendinimu, vykdo parlamentinę kontrolę, išklauso ministerijų ir kitų valstybės institucijų, dirbančių jaunimo ir sporto srityje, pranešimus bei įvertina gautą informaciją.
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	formuoja valstybės politiką šiose srityse: darbo, socialinio draudimo, socialinės paramos, šeimos ir jaunimo, socialinės integracijos bei bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų plėtros; taip pat organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.
Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	valstybės institucija, rengianti ir įgyvendinanti valstybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuojanti jaunimo, jaunimo organizacijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų būklę Lietuvoje, koordinuojanti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje.
Jaunimo reikalų taryba	prie Jaunimo reikalų departamento visuomeniniais pagrindais veikianti kolegiali patariamoji institucija,

	sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų
Lietuvos jaunimo organizacijų taryba	nevyriausybinė jaunimo organizacija Lietuvoje, vienijanti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas.
Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra	viešoji įstaiga, užtikrinanti tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo plėtrą bei sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui.Jaunimo reikalų koordinatorius – savivaldybėse dirbantis specialistas, atsakingas už jaunimo teisių apsaugos funkcijos vykdymą bei dalyvaujantis formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką savivaldybėje.

Sudaryta autorės, remiantis JRD „Jaunimo politika Lietuvoje“, 2010.

Jaunimo politika yra plėtojama dviejomis kryptimis: jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse – švietimo ir mokslo, kultūros, sporto, darbo bei užimtumo, būsto, sveikatos apsaugos ir kitose; jaunimo veikla, kuria siekiama sudaryti sąlygas jauniems žmonėms mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda).

Siekiant sėkmingo jaunimo politikos įgyvendinimo yra būtina integruota jaunimo politika. Galima teigti, kad jaunimo politika yra integruota, jei veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros, yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas, yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas.

Kuriant jaunimo politikos struktūrą Lietuvoje, remiantis gerąja užsienio šalių patirtimi, jau priimant Valstybinę jaunimo politikos koncepciją, pariteto principu buvo sukurta Valstybinė jaunimo reikalų taryba, siekiant užtikrinti tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje.

Jaunimo politikos pagrindų įstatyme taip pat yra įtvirtintos jaunimo politikos įgyvendinimo sritys (pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo, neformaliojo ugdymo, socialinės ir sveikatos apsaugos ir t.t.), jaunimo politikos įgyvendinimo principai (pariteto, tarpžinybinio bendradarbiavimo, dalyvavimo ir t. t.), kurie yra pagrindas kuriant ir įgyvendinant integruotą jaunimo politiką tiek nacionaliniu, tiek vietos lygmeniu . (JRD. „Jaunimo politika Lietuvoje, 2010)

LR jaunimo politikos institucijos formuoja ir įgyvendina jaunimo politiką tokiais etapais ir priemonėmis.

2 lentelė

Jaunimo politikos įgyvendinimo ir formavimo etapai ir priemonės

Priemonė	Priemonės aprašymas
Pasiruošimas darbinei karjerai ir pagalba ieškant darbo	priemonės skatinančios darbdavius priimti jokios darbo patirties neturinčius asmenis; studentų praktikų kokybės gerinimas (mobilumas Lietuvoje, užsienio universitetų studentų pritraukimas); profesinio orientavimo taškų (PIT) ir Jaunimo darbo centrų (JDC) veiklos gerinimas bei sinergija; priemonės skatinančios jaunų specialistų grįžimą į mažesnius miestus; socialinės atskirties jaunuolių (nusikaltimus padariusių, mokyklos nebaigusių, baigusių reabilitacijos programas) sugrąžinimas į darbo rinką ir visuomenę.
Verslumas	*ne tik parama ekonominiam verslumui, bet socialinių įgūdžių ugdymas*: mikro kreditavimas (vietos bendruomenė, jaunimo centras, NVO); moksleivių įmonės ir mokomosios bendrovės; kryptingas įmonių socialinės atsakomybės skatinimas – verslo ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas (mokykla, NVO ir kt.); mentorystės ir žinių perdavimo skatinimas.
Sveikata	*dėmesys prevencijai ir sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymui*: priemonės skatinančios sveiką gyvenseną; priemonės formuojančios įpročius tikrintis sveikatą (ypač studentus).
Sportas	*sporto visiems plėtra didinant prieinamumą ir atvirumą*: sistemose esančios bazės prieinamumas visiems; viešųjų erdvių pritaikymas (parkai, skverai, mokyklų stadionai ir t.t.).
Neformalusis ugdymas – įgyvendinti rengiamo krepšelio idėją bei siekti NU pripažinimo:	įgytų kompetencijų pripažinimo sistema; neformalaus ugdymo teikėjų ruošimas; pedagogų

	kvalifikacijos kėlimas.
Kūrybiškumo ugdymas ir kultūrinė edukacija	kultūros srityje dirbančių asmenų kompetencija dirbti su tikslinėmis jaunimo grupėmis; edukacinių programų plėtra

Sudaryta autorės, remiantis jaunimo politikos plėtros programa

Galima teigti, kad, siekiant sėkmingo jaunimo politikos įgyvendinimo, yra būtina integruota jaunimo politika. Jaunimo politika yra integruota, jei veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros, yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas, yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas.

1.2.4. Regioninė jaunimo politika Lietuvoje

Valstybės įgyvendinamos regioninės jaunimo politikos tikslas – padėti savivaldybių institucijoms, įstaigoms, vietos bendruomenėms ir kitiems veikėjams įgyvendinti jaunimo ir vietos bendruomenės poreikius atitinkančią jaunimo politiką, užtikrinant jaunų žmonių į(si)traukimą į sprendimų rengimo, priėmimo, įgyvendinimo ir stebėsenos procedūras (Meldžius, 2011).

Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas savivaldybėse, apibrėžiamas LR jaunimo politikos pagrindų įstatyme:

- Savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką.
- Savivaldybės institucijoms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius. Jis yra valstybės tarnautojas.
- Savivaldybės tarybos sprendimu gali būti sudaroma nuolatinė (tarybos kadencijos laikotarpiui) ar laikinoji (atskiriems klausimams nagrinėti) savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba (JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMAS).

Jaunimo politiką vietos lygmeniu įgyvendinančios struktūros: jaunimo reikalų taryba, jaunimo reikalų koordinatorius, *jaunimo organizacijų apskritasis stalas ar kitos jaunimo (su jaunimu dirbančios) organizacijos bei asociacijos*:

- Savivaldybės darbuotojai (įvairių skyrių darbuotojai: švietimo, kultūros, socialinių reikalų, vaiko teisių apsaugos, metrikacijos ir kt.).
- Savivaldybių įstaigų darbuotojai.

- *Jaunimo ir su jaunimu dirbančių nevyriausybinių organizacijų atstovai*.
- Seniūnijos lygmeniu veikiančios organizacijos, seniūnai, bendruomenių atstovai.
- Kiti vietos lygmens veikėjai (JRD. Integruotos jaunimo politikos plėtra).

Jaunimo reikalų koordinatoriai savivaldybės institucijai padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką:

- sudaryti sąlygas jaunimui būti aktyvia visuomenės dalimi, plėtoti veiklas, skirtas jaunimo situacijai gerinti;
- stiprinti jaunimo nevyriausybinį sektorių, skatinti jaunus žmones dalyvauti jaunimo veikloje;
- užtikrinti jaunimo dalyvavimą formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką;
- skatinti jaunimo savanorišką veiklą, jaunimo iniciatyvas, užtikrinančias jaunimo užimtumą, kompetencijų ugdymą, savirealizaciją;
- užtikrinti su jaunimu dirbančių asmenų ir institucijų bendradarbiavimą, informavimą, patirties sklaidą;
- kurti ir plėtoti programas bei priemones, nukreiptas į jaunimui aktualių klausimų sprendimą (Jaunimo darbo centras. „Savivaldybės koordinatoriai“)

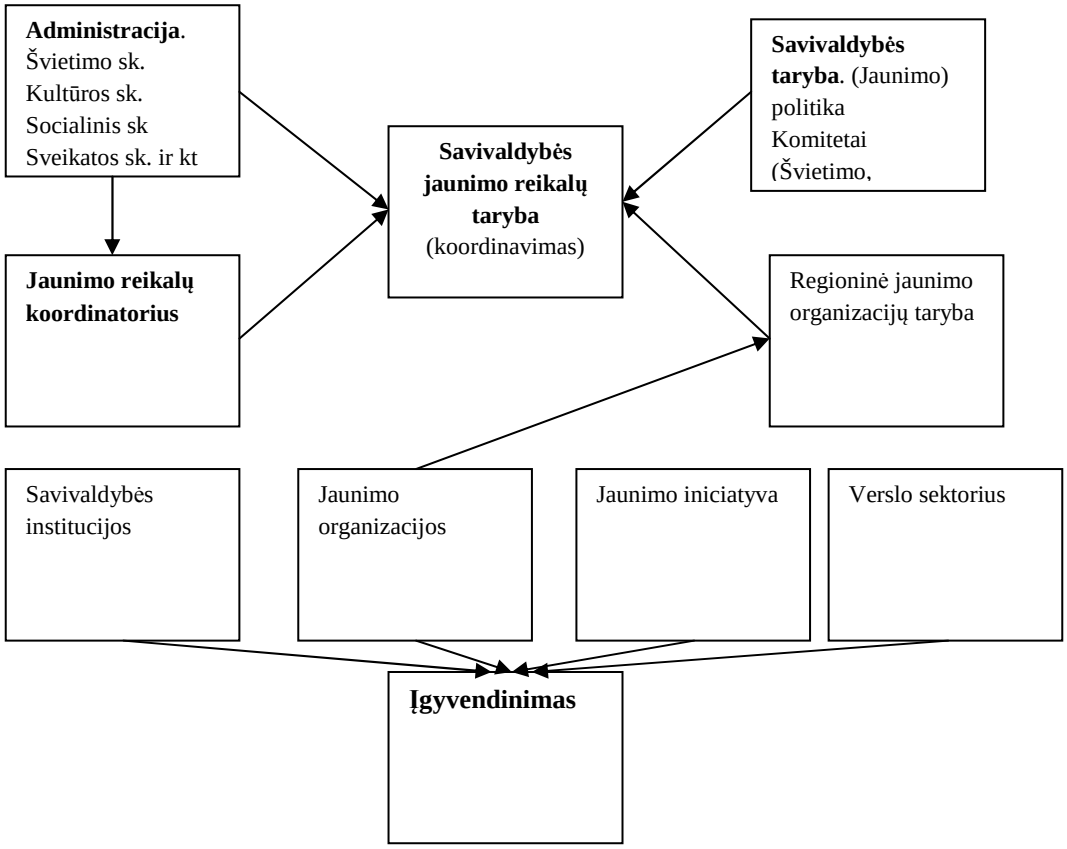
Sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi. Todėl yra svarbi savivaldybių jaunimo politika, kurią formuoja ir įgyvendina savivaldybės institucijos. Jaunimo klausimai turėtų būti sprendžiami įgalinant vietinę valdžią, viešojo sektoriaus atstovus, nevyriausybines organizacijas ir patį jaunimą (JRD).

Siekiant užtikrinti jaunimo nevyriausybinių organizacijų įtraukimą ir atstovavimą, formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, iš valstybės institucijų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų lygiateisės partnerystės principu sudaroma Jaunimo reikalų taryba. Taryba nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia siūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. Savivaldybėse pariteto principu iš savivaldybės institucijų bei jaunimo organizacijų atstovų gali būti sudaroma savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Tai patariamoji institucija, kurios ilgalaikis tikslas yra užtikrinti jaunimo dalyvavimą, sprendžiant jiems svarbius klausimus vietos lygmeniu. Taryboje bendradarbiauja politikai, savivaldybių administracijos darbuotojai ir jaunimo organizacijų atstovai.

Itin svarbus aspektas jaunimo politikos srityje yra institucinė sistema, kuri įtvirtinta įstatymuose ir kituose teisės aktuose. Jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų sistema Lietuvoje yra įtvirtinta nacionaliniame ir vietos lygmenyje.

Vietos lygmenyje savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką padeda jaunimo reikalų koordinatorius. Jis kuria ir palaiko bendradarbiavimo tinklą tarp

savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, siekiant įtraukti jaunimą į jam aktualių sprendimų priėmimą, o taip pat – planuoja ir įgyvendina savivaldybės programas ir priemones, skirtas jaunimui. Beveik visų 60 savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorius vienija Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija (Socialinė apsaugos ir darbo ministerija. „Savivaldybės“)

3 pav. Integruota jaunimo politika vietos lygmeniu (JRD „Jaunimo politika savivaldybėse“)

Jaunimo problemų sprendimo planų sudarymo ir įgyvendinimo nacionaliniu bei vietos lygmenimis tikslai:

- kurti, skatinti ir stiprinti bendradarbiavimo formas tarp valstybinio ir nevyriausybinio sektorių jaunimo politikos srityje.
- optimizuoti žmogiškuosius ir materialinius išteklius.
- rengti pasiūlymus ir rekomendacijas teisės aktams ir jų koregavimams.
- rengti veiklos (priemonių) planus.
- prisidėti prie ilgalaikės jaunimo politikos strategijos įgyvendinimo

Svarbu aptarti ir *priemones jaunimo dalyvavimui* užtikrinti:

- Ugdymas mokykloje, tiek formalaus, tiek neformalaus ugdymo metodais, apimantis ir švietimą apie dalyvavimą asociacijų ir jų vietos bendruomenės veikloje.
- Jaunų žmonių informavimas. Informacijos prieinamumas turėtų būti laikomas raktu į dalyvavimą. Jaunus žmones būtina supažindinti su jiems aktualiais klausimais.
- Dalyvavimas jaunimui įdomiose arba jų pačių organizuojamose veiklose ir projektuose dažnai tampa pirmu žingsniu įsitraukti į bendruomeninius reikalus giliau. Todėl svarbu gerinti jaunimo informavimo tarnybų veiklą, užtikrinti aukštus veiklos standartus ir principus.
- Informacinių ir komunikacijų technologijų panaudojimas. Naujosios informacinės ir komunikacijos technologijos suteikia naujas galimybes jaunimui informuoti ir įsitraukti į svarbius bendruomenės reikalus.
- Jaunų žmonių žiniasklaidos skatinimas, remiant jaunimo radiją, televiziją, rašytinę ir elektroninę spaudą suteikia jaunimui galimybę išreikšti nuomonę ir dalyvauti kuriant laidas.
- Jaunimo savanoriškos veiklos ir atsidavimo bendruomenės reikalams skatinimo priemonės susijusios su savanoriškos veiklos skatinimo kampanijomis, savanorystės centrų kūrimu, taip pat savanoriškos veiklos pripažinimu formalaus ugdymo sistemoje ir įsidarbinant.
- Parama jaunimo projektams ir iniciatyvoms skatina jaunų žmonių atsakomybę ir autonomiją, todėl tokių projektų – ar mažesnių, ar didesnių – finansinis, materialinis, techninis rėmimas yra svarbus dalyvavimui skatinti (JRD, Jaunimo politika Lietuvoje, 2010)

Viešosios politikos instrumentai jaunimo dalyvavimui užtikrinti (jaunimo dalyvavimas pasireiškia įvairiomis formomis):

- Balsavimas rinkimuose.
- Į besimokančių poreikius orientuota švietimo politika, sudaranti galimybes realiai dalyvauti rengiant mokyklos / aukštojo mokslo programas.
- Dalyvavimas projektuojant viešąsias erdves mieste ir kaimo plėtra.
- Įsitraukimas į ekologijos programas.
- Stipresnis jauno vartotojo statuso pripažinimas ir teisių gynimas (JRD, Jaunimo politika Lietuvoje 2010).

Kiekvienoje savivaldybėje jaunimo politikos įgyvendinimas apims tokias jaunimo problemų sritis kaip:

- pilietiškumo ugdymas;
- švietimas, mokymas, mokslas, studijos ir ugdymas;
- darbas su jaunimu ir neformalus ugdymas;
- darbas ir užimtumas;
- apsirūpinimas būstu;

- laisvalaikis, poilsis, kūryba ir kultūra;
- socialinė ir sveikatos apsauga;
- sveikatingumas, kūno kultūra ir sportas;
- narkomanija ir kitų priklausomybės formų prevencija;
- viešasis saugumas ir nusikalstamumo prevencija;
- kitos sritys (viešosios infrastruktūros pritaikymas jaunimo poreikiams, transportas ir t.t.) (Jaunimo problemų savivaldybėse rengimo koncepcija ir metodologija,2010)

Taigi, vietos mastu jaunimo situacija gali būti gerai matoma, nes jauni žmonės gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąja dalį savo laiko būtent šioje vietovėje. Štai kodėl vietinės bendruomenės bendradarbiaudamos su vietine valdžia gali formuoti ir įgyvendinti efektyvias į jaunimą orientuotas programas.

1.2.5. Jaunimo dalyvavimas vietos lygmeniu

Jaunimo politika yra įgyvendinama horizontaliuoju modeliu todėl sėkmingam įgyvendinimui reikia savivaldybės tesinių ir politinių prielaidų, jaunimo politikos strategijos, tai kas užtikrintų teisėtą įgyvendinimą, nustatytų tikslias siektinas kryptis, didelio jaunų žmonių aktyvumo, pastovaus savivaldybės ir jaunimo bendradarbiavimo.

Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. (JRD, Jaunimo politika Lietuvoje,2010)

Pilietybė – pripažinimas, kad konkretus asmuo turi teisę būti šalies dalis, prisidėti prie jos gerovės, dalytis ja – yra viena pagrindinių kiekvieno žmogaus teisių (Jaunimas ir vaikai besikeičiančioje visuomenėje, 2001). Pilietiškumas yra neatsiejama demokratizacijos ir pilietinės visuomenės kūrimosi proceso dalis. Jis sieja asmens kompetencijos, motyvacijos, atsakomybės, praktinės veiklos elementus ir vertybines nuostatas. Pilietiškumas, kaip sąvoka, yra atviras kaitai. Tai atveria galimybes įvairiems jo turinio, formavimosi, raiškos, objekto ir subjekto tyrimo etapams (Jaunimas ir šiuolaikinis pasaulis, 2008). Kalbant apie pilietines nuostatas, galima išskirti tris politinių orientacijų tipus:

1. Pažintinės orientacijos (turimos žinios bei lemiami lūkesčiai apie politiką).
2. Jausminės orientacijos (domėjimasis vykstančiu politiniu gyvenimu).
3. Vertinamosios orientacijos (nuomonės, svarstymai, atskirų objektų vertinimai. (Jaunimas ir šiuolaikinis pasaulis, 2008).

Svarbu, kad kuo daugiau jaunuolių įsijungtų į visuomeninį gyvenimą, pradedant pirmuoju politinių orientacijų tipu, kai domimasi politika, turima šiek tiek žinių. Turimos žinios bei lemiami lūkesčiai

apie politiką,turėtų įtraukti jaunuolius į jaunimo politiką, kur jie galėtų vertinti, reikšti savo nuomonę.

Tačiau jaunimo dalyvavimas yra gana menkas. Jaunimo užimtumo siekia ne tik jaunimo politiką įgyvendinančios institucijos. Dažnai suaugę norėtų, jog vaikai, jaunimas būtų nuolat užimti, elgtųsi tinkamai, nekeltų rūpesčių mokyklai, bendruomenei. Tačiau kylant įvairioms įtampoms, veikiančioms jaunų žmonių vertybines nuostatas, elgesį, daugėja „kitokių“ jaunuolių, jie tampa iššūkiu visuomenei (Atvirų jaunimo centrų praktinis gidas, 2011, p. 7).

Svarbu būtų paminėti ir tai, jog pilietiškumo ugdymas, t.y. jaunimo politikos vykdymas vyksta ne tik mokyklose, tačiau ir:

1. Šeimoje. Pirminė socializacija siejasi su emociniu tapatumu ir pasaulio suvokimu per reikšminių kitų (šeimos narių), kurie pateikia savo pasaulio matymo modelį, perteikia savo vertybines orientacijas, požiūrius, nuostatas (Jaunimas ir šiuolaikinis pasaulis, 2008, p. 28).
2. Jaunimo visuomenės organizacijose (jaunimo ar su jaunimu susijusios organizacijos, kultūros centrai, bibliotekos ir kr.) (Atvirų jaunimo centrų praktinis gidas, 2011, p. 7).
3. Žiniasklaidos socialiniame vaidmenyje (jaunimas pripažįsta jos įtaką teikiant informaciją, formuojant vertybines nuostatas, supažindinant su visuomenės struktūromis, tačiau stokoja kritiškai ją vertinti) (Jaunimas ir šiuolaikinis pasaulis, 2008, p. 31).

Jaunoji karta vis garsiau deklaruoja abejingumą ir atsiribojimą nuo visuomeninio gyvenimo vietos bendruomenės ir valstybės lygmeniu (Jaunimas ir šiuolaikinis pasaulis, 2008).

Pasak Gučaitės ir Vilkonio (2010) Šiaulių mieste yra labai mažas jaunuolių aktyvumas. Sprendžiant jaunimo socialinio aktyvumo problemas Šialių mieste reikėtų atkreipti dėmesį į daugumą junimo įvardintų problemų, tokių kaip per mažai informcijos apie jaunimo organizacijų veiklą,reikėtų, kad NVO būtų labiau atviros naujiems nariams, reikia inicijuoti daugia labdaros, savanoriškų akcijų ir kt.

Jaunimo dalyvavimas visuomenėje, ypač pilietinėse ir politinės visuomenės organizacijose, idėja pastaruoju metu vis labiau propaguojama. Siekiant, kad jaunimo dalyvavimas turėtų teigiamos įtakos visuomenei, jaunimui reikia suteikti visas galimybes ir priemones, kad jie galėtų naudotis savo teise dalyvauti (Socialinė aprėptis, 2003).

Mažas jaunimo dalyvavimas valstybės ir vietos lygmenyse yra svarbi problema, kurią efektyviausia spręsti vietos lygmeniu, nes kiekvienos savivaldybės jaunimą galima daug lengviau įtraukti, sudominti, kviečiant padėti kurti, tvarkyti gyvenamą erdvę ir kitas svarbias sritis, su kuriomis jaunimas susiduria kasdien.

2. JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS ŠIAULIŲ MIESTE

2.1. Tyrimo metodologija

Kokybinis tyrimas - aiškinamasis tyrimas, kurio tikslas yra suprasti asmenį, jo elgesį ir jutimus bei fizinės, socialinės ir psichologinės aplinkos poveikį jam. Kokybinius tyrimo metodus bendriausia sociologine prasme apibūdina kaip kokybinės analizės tyrimo ir jo rezultatų išraiškos pobūdį, kuris remiasi teorinės sociologijos, tradicinės filosofijos, logikos priemonėmis, jų kategorijomis ir sąvokomis, istoriniu palyginimu, individualaus stebėjimo, apklausos, intuicijos, oficialių ir asmeninių dokumentų panaudojimo patirtimi, publicistinių ir meninių teiginių, išvadų ir rekomendacijų pagrindimo būdais. (Tidikis, 2003) Pasak Bitino, Rupšienės, Žydiūnaitės (2008) interviu šiuo metu yra visuotinai pripažįstamas kaip pagrindinis duomenų rinkimo metodas, nepriklausomai nuo pasirinktos tyrimo strategijos. Interviu, kaip kokybinių duomenų rinkimo metodo, taikymas grindžiamas prielaida, kad prasminga žinoti informantų požiūrį, vertinimus ir nuomones (J. Frechtling, L. Sharp, 1997)

Interviu taptainamas su kokybe ir gilesniu požiūriu į problemą. Būtent dėl to pasirinktas kokybinis tyrimas – iš dalies struktūruotas interviu. Jo pagrindu tikslingiau bus išsiaiškinama kaip jaunimo politikos įgyvendinimą mato šios politikos adresatas – jaunimas, kaip jame dalyvauja, kaip įtraukia neorganizuotą jaunimą į visuomeninį gyvenimą ir kaip jaunimo politikos problemas pataria spręsti užsienio atstovai. Interviu pasižymi savo formų ir naudojimo galimybių įvairove ir padeda gauti tikslesnius ir išsamesnius duomenis. Tai individualus pokalbis, garantuojantis didesnį patikimumą negu anketinis metodas ar kiti apklausos būdai (Tidikis, 2003). Kokybinis tyrimas yra toks suvokimo tyrinėjimo procesas, kurio metu tyrėjas ir tiriamasis yra vienodai reikšmingi. Tyrėjas yra tam tikras „instrumentas", todėl jo vertinimas yra labai svarbus (Kardelis, 2002).

M. Patton (1990) idėja, kad visi kokybiniuose tyrimuose taikomi individualieji interviu gali būti skirstomi į tris dideles grupes, atsižvelgiant į tai kiek yra struktūruoti:

- Neformalieji pokalbiai – interviu;
- Kryptingieji interviu (Iš dalies struktūruotas interviu);
- Standartizuoti atvirieji interviu

Darbe naudojamas kryptingasis interviu (iš dalies struktūruotasis interviu). Šiam interviu būdinga išanksto numatyti interviu klausimus jų tvarką, vartojant tuos pačius žodžius interviu metu, užduodami tie patys klausimai, bet nėra iš anksto numatomi visi atsakymai. Kryptingojo interviu tyrėjas iš anksto numato temas arba problemas bet „neprisiriša" prie klausimų tvarkos ar numatytų

pasakyti žodžių, laisvai juos kiečia vietomis, užduoda papildomų klausimų. (Bitinas, Rupšienė, Žydiūnaitė, 2008)

Tyrimo tikslas - Nustatyti jaunimo organizacijų požiūrį į JP įgyvendinimą ir jaunimo dalyvavimą įgyvendinant šią politiką, Šiaulių mieste.

Tyrimo metodai – remiantis mokslinės literatūros analize tyrimui pasirinktas iš dalies struktūrizuoto interviu metodas.

Šiame darbe, tiriant Šiaulių miesto jaunimo politikos įgyvendinimą, laikomasi pozicijos, kad analizei atlikti yra tikslinga tirti politikos įgyvendinimo veiksmingumą, pasinaudojant Jaunimo politikos pagrindų įstatymo įgyvendinimo principus.

Tokia nuostata yra galima dėl pačios horizontalios politikos įgyvendinimo prigimties - tarpžinybinio koordinavimo (valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos, jaunimo organizacijos spręsdamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje), pariteto (valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos po lygiai), savanoriško dalyvavimo (jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru ir niekieno neverčiamas), bendravimo ir bendradarbiavimo(Lietuvos jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio jaunimo organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis.), savanoriškumo (jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru ir niekieno neverčiamas)

Tyrimas buvo vykdomas dvejais etapais:

1.Iš dalies struktūruotas interviu su jaunimo organizacijų atstovais leido išsiaiškinti jaunimo politikos pagrindų įstatymo principų įgyvendinimą, kurie lemia jaunimo politikos įgyvendinimą Šiaulių mieste.

Tyrimui pasirinkti 3 įgyvendinimo principai iš jaunimo pagrindų įstatymo: savivaldos, dalyvavimo ir bendravimo/bendradarbiavimo. Šie principai pasirinkti, nes pasak Šiaulių miesto savivaldybės jaunimo politikos koordinatorės, jaunimas gana dažnai išreiškia nepasitenkinimą dėl šių sričių.

Struktūruoto interviu apklausai naudota tikslinė atranka. Atrankos kriterijus – aktyviausios ir daugiausiai dalyvaujančios jaunimo orgnizacijos Šiaulių miesto jaunimo politikos įgyvendinime. Tyrimo metu apklausti 6 organizacijų atstovai. Visi respondentai yra ekspertai, nes jaunimo organizacijoms priklauso daugiau nei 5 metai, 3 iš jų yra Jaunimo reikalų tarybos nariai,1 JRT pirmininkas. Imtis pasirinkta vadovaujantis Šiaulių jaunimo politikos koordinatorės teigimu, kad šios 6 jaunimo organizacijos yra aktyviausios.

2.1 lentelė

Tiriamųjų charakteristika

Informantų Nr.	**Tiriamasis**	**Užimamos pareigos**
1	Moteris	Jaunimo organizacijos LSDJS vldybos narė, ŠJOA“Apskritasis stalas“ valdybos, Eurodesk atstovybės narė
2	Vyras	„Apskritasis stalas“ pirmininkas, jaunimo organizacijos „Darbas“ revizorius, JRT narys
3	Moteris	LMS valdybos narė, JRT narė
4	Moteris	Šiaulių jaunimo centro specialistė
5	Vyras	Jaunimo orgnizacijos „Tarp savų“ įkūrėjas, JRT pirmininkas
6	Moteris	JRT pirmininko pavaduotoja

Antrame etape yra pateikiamas papildomas tyrimas - užsienio ekspertų požiūris. Respondentų nuomonė yra svarbi, nes jų šalys yra laikomos kaip augančios ekonomikos šalys, kurios jau senai rūpinasi jaunimo politikos įgyvendinimu, taigi, turi daugiau pairties šioje srityje. Atliktas iš dalies struktūruotas interviu su užsienio jaunimo politikos atstovais, kurie bendradarbiauja su Šiaulių savivaldybe. Švedijos miestas Kristianstado bendradarbiavimo ryšius palaiko jau nuo nepriklausomybės atkūrimo (1991m.). Visi miestai iš Švedijos, Vokietijos ir Danijos bendradarbiauja su Šiaulių miesto savivaldybe projekte „Towards EU 2020“, kur sprendžia įvairias Europos problemas, taip pat ir jaunimo politikos problemas, ieško sprendimo būdų.

Buvo siekiama išsiaiškinti užsienio jaunimo politikos atstovų nuomonę, kaip spręsti pagrindines jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste

Tyrimo metu buvo apklausti 3 respondentai, naudojant individualujį interviu. Informantai yra ekspertai, nes dirba Švedijos, Vokietijos, Danijos savivaldybėse, ir sprendžia jaunimo politikos problemas. Politikos srityje dirba daugiau nei 3 metus. Tokia imtis pasirinkta, nes iš 5 tarptautinės konferencijos grupės dalyvių sutiko dalyvauti tik 3, kiti atsisakė dėl laiko stokos. Individualių intervių klausimai buvo sudaryti atsižvelgiant į užsieniečių dalyvautoje grupėje nagrinėtas temas. Klausimai buvo pateikti pagal Šiaulių miesto jaunimo politikos problemų pristatymą konferencijos metu. Buvo atsižvelgta į tai, kad užsienio atstovai būtų susipažinę su Šiaulių miesto jaunimo politikos problemomis.

Tyrimo metu buvo laikytasi tyrimo etikos principų (Žydžiūnaitė, 2007) reikalavimų: respondentams buvo garantuota teisė būti nepažeistiems nepateikiant asmeniškų klausimų, kurie galėtų tiriamiesiems pakenkti; respondentams buvo garantuotas konfidencialumas; tiriamieji buvo

supažindinti su tyrimo turiniu, tikslu; tyrimo dalyviai buvo informuoti apie duomenų rinkimo metodą. Tyrimo metu klausimai ir visa procedūra buvo numatyta iš anksto ir interviu eigoje mažai kas keitėsi. Informantams buvo užduodami klausimai, o jų atsakymai, pasisakymai užrašomi.

2.2. lentelė

Tiriamųjų charakteristika

Nr.	Tiriamasis	Užimamos pareigos
1	Moteris	Švedijos Kristianstad savivaldybės miesto atstovė,
2	Moteris	Vokietijos Rendsburg savivaldybės atstovė
3	Moteris	Danijos Koge savivaldybės atstovė

Tyrimo eiga : Analizuojant mokslinę literatūrą, remiantis metodologinėmis Kardelio (2002) rekomendacijomis, tyrimas buvo suskirstytas į keturis pagrindinius etapus :

I etapas – pasiruošimas tyrimui (Literatūros studijavimas, temos formulavimas, tyrimo uždavinių ir tikslo nusakimas)

II etapas – tyrimo proceso organizavimas (Tyrimo metodų parinkimas, imties nustatymas)

III etapas - empirinių duomenų rinkimas (Interviu)

IV etapas - tyrimo duomenų apdorojimas (teorinis duomenų apdorojimas, content (turinio) analizė, išvadų ir rekomendacijų pateikimas)

1 etapo tyrimo instrumentas: Tyrimui parinktas iš dalies struktūruotas interviu, kurio klausimai parengti pagal Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 3 straipsnį, Jaunimo politikos įgyvendinimo principus. Buvo pasirinkti šie principai:

4) dalyvavimo – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais;

8) savivaldos – jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą;

9) bendravimo ir bendradarbiavimo – Lietuvos jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio jaunimo organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis.

2.3 lentelė

Tyrimo instrumentas

Indikatorius	Klausimai
Dalyvavimo	2.Kokiu būdu nevyriausybinės organizacijos dalyvauja formuojant ir įgyvendinant savivaldybės jaunimo politiką? 6 Ar pastebėjote per savo darbo patirtį didėjantį jaunimo aktyvumą? Ar jaunimas aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant JP? 5.Kaip sprendžiate neorganizuoto jaunimo integravimą į visuomeninį gyvenimą, formalias organizacijas?
Savivaldos	1.Kokia jūsų organizacijos paskirtis, pagrindinis tikslas? 3. Kokias pastebite opiausias jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste? 4. Kaip minėtas problemas sprendžiate? 10.Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai? 9.Kokią jaunimo politikos situaciją matote ateinančių 2-3 metų laikotarpyje? Kokios jaunimo perspektyvos?
Bendravimo ir bendradarbiavimo	8.Ar jums atrodo pakankamas bendradarbiavimas su jaunimo organizacijomis, savivaldybės institucijomis? 7. Ar skatinate jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą? Kokiomis priemonėmis?

Tyrimo duomenų analizei ir apibendrinimui, vėliau, naudojant užrašus, atlikta duomenų content (turinio) analizė. Kokybinė (content) turinio analizė atlikta remiantis (Žydžiūnaitė, 2008) pateikta Collaizi modifikuota metodika:

1) buvo daug kartų skaitomi respondentų atsakymų aprašai, išskiriant esmines kategorijas pagal „raktinius“ žodžius;

2) indentifikuojami prasminiai elementai;

3) prasminiai elementai suskirstyti į subkategorijas;

4) interviu turinio duomenys skirstomi į kategorijas ir subkategorijas

2.2. Tyrimo duomenų analizė

Siekiant pagerinti Jaunimo politikos įgyvendinimą Šiaulių mieste, pirmiausia reikia įvertinti jaunų žmonių požiūrį į jaunimo politikos įgyvendinimą, dalyvavimą ir bendradarbiavimą su savivaldybės institucijomis įgyvendinant šią politiką, Šiaulių miesto savivaldybėje. Tikslinga sužinoti kaip įgyvendinant Jaunimo politiką dalyvauja jaunimas – jaunimo organizacijos, kaip sprendžia svarbias jaunimo problemas, kokius būdus naudoja, kad įgyvendinimas taptu veiksmingesnis. Taip pat tikslinga sužinoti kaip jaunimo organizacijos bendradarbiauja su Šiaulių miesto savivaldybe ir išsiaiškinti jaunimo organizacijų atstovų požiūrį į savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką. Pagal Jaunimo politikos pagrindų įstatyme įvardintą savivaldos principą – jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą.

Taigi, svarbu sužinoti kaip įgyvendinama Jaunimo politika ir ar jaunimas aktyviai dalyvauja šios politikos įgyvendinime, ar politika apsprendžia tik nedidelės jaunimo dalies iškeltas problemas.

2.2.1 Pirmas tyrimo etapas. Jaunimo organizacijų atstovai

2.4 lentelė

Dalyvavimas jaunimo politikos įgyvendinime

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Jaunimo organizacijų	Per Jaunimo reikalų tarybą	1.<... įgyvendina jaunimo reikalų taryboje. 2.Dalyvauja per Jaunimo reikalų tarybą. Jaunimo organizacijos deleguoja per Apskritąjį stalą kandidatus į

dalyvavimas Jaunimo politikos įgyvendinime.		Jaunimo reikalų tarybą. 3. Jaunimo organizacijos jaunimo politiką įgyvendina per jaunimo reikalų tarybą. 6.JNVO dalyvauja per JRT.
	Per veiklų vykdymą	4.Šiaulių Jaunimo centras sprendžia tokias Šiaulių jaunimo problemas: užimtumą, veiklos užimtumo stoką, jaunimo nedarbą. 5.Dalyvavimas renginiuose, socialinių įgūdžių tobulinimas, darbas neorganizuotais vaikais..>

Pagal informantų pateiktus atsakymus galima išskirti dvi subkategorijas. Jaunimas dalyvavimą JP įgyvendinime įvardija dvejais būdais: per organizacijų veiklų įvykdymą ir per dalyvavimą Jaunimo reikalų taryboje.

Vieni informantai, jaunimo organizacijų atstovai, Jaunimo politikos įgyvendinimą įvardija per vykdomas veiklas. Jie dalyvauja įgyvendinime savo organizacijos veikloje tobulindami jaunimo socialinius įgūdžius, spręsdami įvairias jaunimui iškilusias problemas, padeda jaunimui save realizuoti tiesiogiai dirbdami su jaunimu.

Kiti respondentai įgyvendinimą įvardija kaip dalyvavimą Jaunimo reikalų taryboje, kur yra sprendžiamos jaunimo problemos. Nors ištikrųjų visos aktyviausios jaunimo organizacijos netiesiogiai dalyvauja JRT, o per regioninę jaunimo organizacijų tarybą. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba (Apskritasis stalas). (Regioninėje jaunimo organizacijų taryboje „Apskritasis stalas“ dalyvauja visos regiono jaunimo organizacijos, vienos aktyviai kitos neaktyviai). Toks respondentų atsakymas yra apibrėžiamas pagal Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, dalyvavimo principą – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais. (LR jaunimo politikos pagrindų įstatymas)

Vadovaujantis šiuo principu yra užtikrinamas jaunimo dalyvavimas jaunimo politikos įgyvendinime. Vertinant savivaldybės JRT funkcijas ir tikslus, galima teigti, kad JRT tinkamai įgyvendina savo JRT nuostatų funkciją, kuri pažymėta 6.3. punkte „užtikrinti jaunų žmonių dalyvavimą sprendžiant savivaldybės jaunimo politikos klausimus.“. Taigi, formaliai savivaldybės JRT atlieka savo funkciją. Bet įvertinus Jaunimo organizacijų požiūrį į savivaldybės įgyvendinamą politiką, galima daryti prielaidą, kad jaunimo politika nėra veiksmingai įgyvendinama, nes Jaunimo organizacijų (*toliau* JO) atstovai yra nepatenkinti jų veikla.

2.5 lentelė

Požiūris į savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimą

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Vertinamasis požiūris į savivaldybės Jaunimo politikos įgyvendinimą	Savivaldybės darbas JP srityje yra aktyvus	3.Savivadybė vis labiau atsižvelgia į jaunimą ir jo poreikius...> 5.Ankščiau JRT buvo iš dalies neveiksni, JP buvo neaktyvi, JRT posėdžiai nevykdavo, dabar JP yra aktyvi, veiksni JRT.
	Skiriama per mažai dėmesio	1.<.... Trūkumas: mažai asmenų kuriems rūpi JP – nevisi yra įtraukti. 2.Savivaldybės požiūris nėra tinkamas, „poierinis“. Inovatyvūs problemų sprendimai nepriimtini, argumentuojant finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumu, nėra atskiros JP koncepcijos. 3.tačiau dar yra labai daug spragų, tokių kaip jaunimo įtraukimas į JP įgyvendinimą. Bet manau kad „eina teisinga linkme, kad JP įgyvendinimas taptų efektyvus. 4.Savivaldybė turėtų daugiau remti Šiaulių jaunimo projektus, iniciatyvas, įkurti atvirą jaunimo centrą. 6.<...yra daug kur tobulėti)

Vertinamojo požiūrio kategorija išskirta į dvi subkategorijas, kurios nurodo dvi respondentų nuomones. Du respondentai mano, kad savivaldybės darbas jaunimo politikos srityje pagerėjo, nes pasak 5 respondento, ankščiau JRT buvo neaktyvi, bet pasikeitus tarybai ji suaktyvėjo, kitas respondento atsakymas pritaria pirmajam, kad savivaldybė labiau atsižvelgia į jaunimą ir jų poreikius, tačiau dar yra daug kur tobulėti.

Kitą nuomonę išsakę jaunimo organizacijų atstovai teigia, kad savivaldybė skiria per mažai dėmesio JP sričiai. Pateikti tokie argumentai kaip nepriimtinumas inovatyvių problemų sprendimų, mažai asmenų kuriems rūpi JP – ne visi įtraukti, mažas jaunimo iniciatyvų, projektų rėmimas, nėra atskiros JP koncepcijos. Šie aktyviausių jaunimo organizacijų atstovų pasisakymai sukuria neveiksnaus JP įgyvendinimo savivaldybės darbo įvaizdį. Respondentų atsakymų pagrįstumui galima pasiremti Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimu, kurį kuruoja JRD pagal atliktą finansuojamą Europos sąjungos projektą 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“. Pasak tyrimo rezultatų Šiaulių savivaldybėje nėra atskiros JP koncepcijos, JP strategijos. Apibendrinant, galime teigti, kad jaunimo organizacijų vertinamasis

požiūris į savivaldybės įgyvendinamą politiką yra neigiamas, respondentai mano, kad savivaldybės darbuotojai turėtų skirti dugiau dėmesio JP įgyvendinimui, kad yra skiriamas per mažas dėmesys įrodo ir respondentų įvardintos problemos.

2.6 lentelė

Jaunimo politikos problemos

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Jaunimo politikos problemos	Nepakankamas aktyvumas	2.Jaunimas neįtraukiamas į su jaunimu susijusių problemų sprendimus. Įtraukiami tik organizacijai priklausantys jauni žmonės, o jų nėra labai daug 3.Moksleivių pasyvumas 4.Užimtumo stoka 5.Mažas noras dalyvauti
	Nepakankami ištekliai	1.finansų stoka, kituose miestuose finansavimas JP skiriamas didesnis. 2.NVO nefinansuojamas, todėl organizacijoms sunku siekti užsibrėžtų tikslų. 4.Erdvės jaunimui trūkumas 5.JRT finansavimas skiriamas tik veiklų įgyvendinimui.
	Jaunimo nedarbas	1. Jaunimui sunku įsidarbinti. 4.Nedarbas Šiauliuose didelė problema 6. Nedarbas...>
	Valdžių interesų nesuderinimas	1.Didelis politikavimas, naudos interesai, nėra tinkamo palaikymo.

Respondentai įvardijo jų nuomone opiausias JP problemas Šiauliuose. Vieni respondentai pastebėjo nedarbo problemą. Jaunimo organziacijos atstovai teigia, kad jaunimui sunku įsidarbinti, kad nedarbas didelė problema Šiauliuose. Viena respondentė pastebėjo, kad Šiauliuose egzistuoja valdžių interesų nesuderinimas, kuris trukdo veiksmingai įgyvendinti JP. Šis pasisakymas atitinka veiksmingo politikos įgyvendnimo interesų veiksnį, kurį išskyrė R. Vilpišauskas ir V. Nakrošius. Yra išskirti politikos formavimo metu svarbūs veiksniai, nuo kurių priklauso politikos įgyvendinimo sėkmingumas , ir vienas iš jų yra interesų grupių. Įgyvendinamos politikos tiesiogiai ar netiesiogiai paliečiamų grupių interesams ar dominuojančioms idėjoms (politikos paradigmos)

kurios dėl jų „teisingumo“ gina interesų grupes. Respondentė pastebėjo, kad veiksmingam įgyvendinimui Šiaulių mieste trukdo interesų nesuderinimas.

Daugiausiai respondentų įvardijo dvi pagrindines JP įgyvendinimo problemas : Finansų ir aktyvumo stoka.

Šiuo metu finansų problema visuose skyriuose yra gana didelė. Bet pasak Šiaulių jaunimo politikos koordinatorės, kituose miestuose JP įgyvendinimui yra skiriamos didesnės lėšos. Kaip finansavimo trūkumus respondentai pateikia ir tai, kad JRT finansavimas skiriamas tik veiklų įgyvendinimui, nėra pakankamai erdvės kur galėtų rinktis jaunimas, jaunimo organizacijos, NVO yra visiškai nefinansuojamas, todėl sunku siekti užsibrėžtų tikslų.

Jaunimo aktyvumas yra kita didžiausia JP problema Šiauliuose. Beveik visi respondentai šią problemą pastebėjo ir įvardijo kaip vieną iš opiausių JP įgyvendinimo problemų. Apie šią problemą rašo Gaučaitė, Vilkonis (2010). Tiriant Šiaulių miesto atvejį autoriai pasinaudojo 2009m. atlikto magistrinio tyrimo „JP įgyvendinimo vertinims ir plėtotė Šiaulių mieste“ duomenimis, kurie atskleidė, kad tik 13,5% Šiaulių jaunimo dalyvauja jaunimo organizacijose. Anksčiau pateikto tyrimo duomenys (JO dalyvavimas įgyvendinant JP) patvirtina, kad savivaldybė įgyvendina jaunimo politikos dalyvavimo principą, užtikrina jaunimo dalyvavimą formuojant ir įgyvendinant politiką. Tačiau pagal respondentų nustatytą vieną pagrindinių jaunimo politikos įgyvendinimo problemų - aktyvumo trūkumą, ir pagal Gaučaitės, Vilkonio pateiktus tyrimo duomenis, kad yra mažas jaunimo dalyvavimas formaliose organizacijose, galima daryti prielaidą. Jaunimo politikos įgyvendinime dalyvauja mažiau nei puse Šiaulių miesto jaunimo. Formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, joje dalyvauja mažiau nei 20% Šiaulių miesto jaunimo. Jei didžioji dauguma neprisideda prie JP formavimo ir įgyvendinimo, tai įgyvendinama JP Šiauliuose aprėpia tik mažą dalį aktualių jaunimo problemų. Tuo tarpu neorganizuoto jaunimo problemoms yra skiriamas labai mažas dėmesys.

Iš apklaustų organizacijų atstovų, tik viena organizacija „Tarp savų“ dirba su neorgnizuotu jaunimu ir stengiasi juos įtraukti į savo organizaciją, į dalyvavimą JP įgyvendinime. Penktasis informantas: „Dalyvavimas renginiuose, socialinių įgūdžių tobulinimas, darbas su neorganizuotais vaikais“. Kitos organizacijos turi savo siekius, tikslus ir skiria mažai dėmesio jaunimo įtraukimui. Tai atsispindi kitoje klausimų kategorijoje - Jaunimo politikos problemų sprendimo būdai.

2.7 lentelė

Jaunimo politikos problemų sprendimo būdai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Jaunimo politikos problemų sprendimo būdai	Kryptingos veiklos/ projektai	1.Problemas sprendžiame rašant atitinkamus projektus, bendraujant nacionaliniu lygmeniu ir tarptautiniu. 4.Stengiames organizuoti ir užimti jaunimą....Siekiame, kad jaunimo centras būtų atviras jaunimo subkultūrinėms grupėms. 3. Mėginama įtraukti jaunimą į vykdomas veiklas koncertais, aktyviais renginiais...> 6.<...Reikėtų sukurti veiksmingą programą.
	Informacijos sklaida	5. Per „Šiaulių“ televizijos laidą, per vietinį radiją, dalyvavimas įvairiuose renginiuose, stengiamasi įtraukti neorganizuotą jaunimą 3. į moksleivių programą įtraukiant informacijos apie jaunimo politiką ir jos vykdymą miesto lygmeniu. Informaciją platinma ir į renginius kviečiant įžymius žmones. 4.<... informuoti apie įsidarbinimo galimybes Lietuvoje ir užsienyje...>
	Parama organizacijoms	2.Jaunimo reikalų taryboje yra siūlymų įsteigti finansavimo krepšelius Jaunimo nevyriausybinėms organizacijoms. Siūloma sudaryti sąlygas JNVO naudotis mokyklos patalpomis susirinkimams ir mokymams 5.Siekiama įgyvendinti siūlyma jaunimo organizacijoms naudotis mokyklos patalpomis, už kurias nereikėtų mokėti.

Šioje kategorijoje yra išskirtos trys subkategorijos, kurios nurodo kaip yra sprendžiamos/ketinamos spręsti ankščiau įvadrintos JP problemos. Sprendimo būdai: informacijos sklaida, kryptingos veiklos projektais, parama organizacijoms. Pirmoje subkategorijoje pateikiami problemų sprendimo būdai tokie kaip projektų rašymas,problemų tematika. Antrojoje – informacijos sklaida, įtraukimas per televiziją, radiją, renginius, koncertus, kviečiant dalyvauti renginiuose žinomus žmones.

Trečioje subkategorijoje pateikiami finansavimo siūlymai, kurie turėtų naudos sprendžiant ne tik atitinkamas problemas, be taip pat turėtų trėti įtakos sprendžiant aktyvumo problemą. Jei priims pasiūlymą įsteigti finansavimo krepšelius JNVO, tai jaunimo organizacijos pačios galės vykdyti veiklą, pritraukiančią daugiau jaunimo (kviestis įžymius žmones, rengti atitinkamas veiklas,

kuriomis galės pritraukti jaunimą). Svarbu, kad tiek jaunimo organizacijos tiek savivaldybės institucijos į jaunimo politiką žiūrėtų tegimai, kad norėtų tobulėti ir siekti veiksmingesnio įgyvendinimo. Daug ką pasako požiūris į ateities perspektyvas.

2.8 lentelė

Bendradarbiavimas

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Bendradarbiavimas su Šiaulių miesto savivaldybės institucijomis ir kitomis jaunimo organizacijomis	Pakankamas	5.Mūsų organizacija yra labai aktyvi....> 4.Mūsų organizacijos bendradarbiavimas yra pakankamas tinkamam jaunimo politikos įgyvendinimui.
	Mažas	3.<... dugelyje miestų, jis turėtų būti kur kas aktyvesnis. 1.Galėtų būti didesnis bendradarbiavimas 2.Bendradarbiavimas per mažas 6. Galėtų būti didesnis.

Bendradarbiavimas išskiriamas į pakankamą ir mažą. Vienos organizacijos atstovas, teigia, kad organizacijos pačios kaltos dėl per mažo bendradarbiavimo, nes jo organizacija gali pasidžiaugti aktyviu bendradarbiavimu su savivaldybės institucijomis ir kitomis organizacijomis. Kitų organizacijų atstovai teigia, kad bendradarbiavimas yra per mažas, veiksmingai JP įgyvendinti.

Tinkamas bendradarbiavimas susiformuoja, kai yra dedamos pastangos iš abiejų bendradarbiavimo pusių. Bendradarbiavimas įgyvendinant JP yra labai svarbus veiksnys, nes tik sujungus visus jaunimą supančios apinkos sektorius galima pasiekti geriausio rezultato. Šiuo metu bendradarbiavimas netenkina daugumos apklaustų aktyviausių organizacijų atstovų.

Pasak Gaučaitės ir Vilkonio jaunimui aktyviai įsitraukti sprendžiant neformalaus ugdymo, švietimo, darbo ir užimtumo, laisvalaikio, poilsio, kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos bei kitas aktualias jaunimui problemas. Kaip rodo tyrimai, savivaldybių Jaunimo reikalų tarnybos yra formalios ir nepalaikančios aktyvaus kontakto su neorganizuotu jaunimu (Net 71,4 % apklaustųjų (Jaunimo situacijos sociologinis tyrimas, 2007) teigia, kad nėra girdėję apie galimybes kreiptis į Savivaldybės Jaunimo reikalų tarybą). Tyrimas parodė, kad svarbu aktyvinti jau esamų organizacijų veiklą, nes didelė dalis jų tėra formalūs dariniai. Sukūrus vieningą savanorišką veiklą paremtą tarpsektorinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo tinklą, būtų aktyvinama jau esamų jaunimo organizacijų veikla, turėtų pagerėti bendradarbiavimas tarp valstybinio ir nevyriausybinio sektoriaus, nes vyktų „susikalbėjimas“ per konkrečias veiklas, būtų skatinamas politikų ir suinteresuotų grupių bendradarbiavimas. Situacijos tyrimas parodė, kad būtina veikti kartu, o ne atskirai tai padėtų išspręsti kylančią finansavimo, žmogiškųjų išteklių problemas. Todėl aktualu

JRK, JRT inicijuoti partnerystes tarp skirtingus sektorius atstovaujančių organizacijų (tarp įmonių ir NVO, tarp NVO ir miesto mokyklų, tarp aukštųjų mokyklų ir NVO,miesto tarybos atskirų skyrių. Skirtingų sektorių tarpinstitucinis bendradarbiavimas apima platų veiklos spektrą ir gali padėti plėtoti priemones.

2.9 lentelė

Jaunimo politikos perspektyvos

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Požiūris į Jaunimo politikos ateities perspektyvas	JP įgyvendinimo situacija gerės	1.Manau, kad viskas gerės. Politika jau yra suformuota. Kaip greitai situacija gerės priklauso nuo savivaldybės ir jaunimo. 2.<...galimas sklandus NVO darbas ir tuo pačiu JP įgyvendinimo efektyvumo didėjimas...> 3.Jaunimo politikos situacija gerės. 6. Manau jaunimo situacija turėtų pagerėti.
	JP įgyvendinimo situacija išliks tokia pati	5.Situacija bus panaši kokia yra dabar... besiimančių iniciatyvos vistiek turėtų likti mažuma.>
	Veiksmų siūlymai	2.Jei bus pakeistas JNVO finansavimo modelis, tada galimas sklandus NVO darbas ir tuo pačiu JP įgyvendinimo efektyvumo didėjimas, jei ne jaunimas bus aktyvus kitose srityse, bet ne politikoje. 3.JRT siūlomos vaikų aikštelės, tinkamos dviračių trąsos, uždaromų mokyklų patalpos ir t.t. 4.Tūrėtų būti įkurtas atviras jaunimo centras, kuris skatintų jaunimo užimtumą ir pan. 5.<....Galime pasistumėti į priekį iš šviečiamosios pusės, kad daugiau jaunimo žinotų, kas yra toji jaunimo politika ir koks egzistuoja jos įgyvendinimas..>

Ši kategorija yra suskirstyta į tris subkategorijas: JP įgyvendinimo situacija gerės , JP įgyvendinimo situacija išliks tokia pati ir veiksmų siūlymai. Išskirtos subkategorijos parodo, kad nei vienas respondentas nesitiki, kad JP įgyvendinimo situacija blogės, tai įrodo jaunimo srities atstovų siekį tobulinti šios politikos įgyvendinimą.

Daugiausiai respondentų atsakė, kad situacija pagerės ir pateikė paiūlymų kaip reikėtų tobulinti JP įgyvendinimą. Pasak pirmos informantės kaip greitai situacija gerės priklauso nuo

savivaldybės ir pačio jaunimo. Antras informantas įvardijo finansinius klausimus, situacija gerės, jei pasikeis NVO finansavimo modelis, atsiras nemokamos patalpos JNVO, uždarytų mokyklų patalpose. Trečias informantas tikisi, kad ateityje bus įkurtas atviras jaunimo centras, kuris spręs ne tik organizuoto jaunimo užimtumo problemą, o ir neorganizuoto jaunimo problemas.

Penktasis informantas pateikė kiek kitokią nuomonę – jaunimo situacija išliks panaši kokia yra ir dabar, turėtų būti didesnė informacijos sklaida, bet jaunuolių aktyvumas išliks mažas. Informantės atsakymas parodo, kad vykdomos JP informacijos sklaida yra per maža, reikėtų veiksmingesnių būdų kaip pritraukti jaunimą dalyvauti formaliuose organizacijose, formuojant ir įgyvendinant JP. Psak Gaučaitės ir Vilkonio („Kompleksinės pagalbos priemonės neorganizuotam jaunimui,2010“) reikėtų sukurti Informacinį-komunikacinį portalą, kuris šiuo metu Šiauliuose yra pradėtas kurti, pasinaudojant Šiaulių miesto savivaldybės interneto svetaine, pridedant papildomų puslapių jaunimui. Tačiau yra pabrėžiama, kad nėra techninių galimybių sekti vatotojus, taip pat pastariesiems registruotis, pažymint priklausomybę organizacijai. Pasak autorių be atskiro portalo, komunikacija žemo lygio, nepatraukli jaunimui. Taip pat kaip siūlymas yra pateiktas Jaunimo patirties įforminimas „sociokultūrinėse raiškos pasuose“. Sociokultūrinio dalyvavimo aktyvumo užfiksavimas ir pirminis įteisinimas, kad reikalui esant funkcionuos kaip pagalbinė priemonė pristatant neformaliu būdu įgytas kompetencijas. Tai turėtų padėti skatinti jaunimo motyvaciją aktyviau dalyvauti miesto bendruomenės gyvenime. Galbūt neorganizuotas jaunimas yra neaktyvus, nes nėra suinteresuotas domėtis šia politika, kadangi jaunimo politikoje yra sprendžiamos daugiausiai organizuoto jaunimo problemos.

2.2.2. Antrasis tyrimo etapas. Užsienio atstovai.

Papildomas aprašomasis tyrimas. Užsienio ekspertų požiūris į Šiaulių jaunimo politikos problemas. Siekiama išsiaiškinti užsienio jaunimo politikos atstovų, turinčių didesnę patirtį jaunimo politikos srityje, rekomendacijas, kaip spręsti pagrindines Šiaulių miesto jaunimo problemas.

1. Problemos informantų šalyse.

Švedijos atstovė įvardijo tokią JP problemą: darbo biržos sistemos trūkumai. Iš pradžių švedijos jaunuoliai turi prisiregistruoti, o tik po 3 mėnesių jie gauna pinigus, tam kad galėtų vykdyti atitinkamas veiklas. Respondentės nuomonė, jaunuoliai galėtų geriau gauti pinigus nuo pirmos dienos, kad galėtų pradėti įgyvendinti savo veiklas tuojau pat, dabar yra per daug nereikalingų susitikimų su jaunuoliais.

Vokietijos atstovė neįvardijo savo šalies JP problemų, tiesiog teigė, kad situacija jų šalyje yra daug geresnė, nei Šiauliuose.

Danijos atstovė teigė, kad jaunimo politika jų šalyje neturi daug problemų. Bet viena pagrindinių problemų yra jaunų žmonių neišsimokslinimas. Jie neina studijuoti, nes jie gali ir taip lengvai susikurti materialinę gerovę.

2. Jaunimo nedarbas Šiauliuose

Švedijos atstovės siūlymas pirmiausia atkreipti dėmesį į tai koks savivaldybės požiūris į jaunimo politiką. Kiekviena savivaldybė jaunimo politiką turi priskirti prie svarbiausių savivaldybės politikų. Taip pat pridūrė, kad Šiauliuose jaunimui reikia daugiau darbo patirties. Sprendimas – pasirūpinti galimybe, kad kuo daugiau jaunimo įgautų darbo patirties studijuojant.

Vokietijos respondentė pritarė Švedijos atstovei, teigdama, kad jaunimas turi gauti daugiau darbo patirties studijuodami.

Danijos atstovė teigia, kad Šiaulių savivaldybėje reikia sukurti darbo programą, kuri padėtų išspręsti šias problemas.

3. Jaunimo emigracija

Pirmoji respondentė šią temą įvardijo kaip labai didelę ir rimtą problemą, kurią būtina spręsti. Ji pataria padėti jaunimui įgautų praktikos, verslo įgūdžių ir padėti jiems įkurti savo verslus.

Antroji respondentė patarė šią problemą spręsti nacionaliniu lygiu, sukurti nacionalinę strategiją šiai problemą išspręsti.

Trečioji respondentė patarė pirmiausia pasirūpinti, kad jaunimas įgautų darbo patirties, tada jaunuoliams nereikės emigruoti.

4. Jaunuolių įtraukimas į jaunimo politiką

Švedijos atstovė teigia, kad labiausiai pritraukiami junimo šaltiniai yra žiniasklaida ir jaunimo organizacijos.

Vokietijos ir Danijos atstovės jaunimą siūlo įtraukti skiriant šiai politikai daugiau pinigų. Vokietijos respondentė pridūrė, kad finansų skyrimas yra labai svarbus, nes jaunimas nori įgyvendinti daug projektų, kuriems reikia finansavimo.

IŠVADOS

1. Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad sėkmingam politikos įgyvendinimui yra sukurti įgyvendinimo veiksniai: interesų, ekonomikos, išteklių (Nakrošius, Vilpišauskas,2003). Jais vadovaujantis galima veiksmingiau įgyvendinti jaunimo politiką.
2. Lietuvoje yra sukurtos Jaunimo politikos teisinės ir politinės prielaidos, kurios padeda sistemingai, bet ne visada veiksmingai įgyvendinti politiką. Yra Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, kuris apibrėžia jaunimo politikos įgyvendinimą, Nacionalinė jaunimo politikos 2011 – 2019 m. plėtros programa, kuri numato veiklos kryptis. Šiaulių miesto jaunimo reikalų tarybos nuostatai ir kt. Veikia valstybinės ir vietos institucijos, kurios yra atsakingos už šios politikos koordinavimą ir įgyvendinimą.
3. Jaunimo politika Lietuvoje yra integruota į daugumą sričių, kurios yra susijusios su jauno žmogaus gyvenimu (Kultūros, sporto, švietimo ir kt.) Siekiant sėkmingo jaunimo politikos įgyvendinimo yra būtina integruota jaunimo politika. Labai svarbu, kad vyktų ne tik, visų sričių institucijų tarpusavio bendradarbiavimas, bet ir minėtų institucijų bendradarbiavimas su jaunimu.
4. Šiauliuose yra sukurtos teisinės ir politinės prielaidos jaunimo politikai įgyvendinti, bet galima teigti, kad Šiaulių miesto savivaldybė skiria per mažai dėmesio šiai politikai, nes aktyviausių jaunimo organizacijų atstovų požiūris į savivaldybės darbą yra neigiamas ir yra mažas Šiaulių jaunimo aktyvumas įgyvendinant JP.

REKOMENDACIJOS

Remiantis praktinio tyrimo analizės rezultatais ir juos apibendrinančiomis išvadomis, jaunimo politikos įgyvendinimui rekomenduojama:

1. Siekiant pagerinti Šiaulių miesto savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimą siūloma pritraukti daugiau Šiaulių miesto jaunimo, kad įgyvendinamos jaunimo politikos problemų sprendimo priemonės apimtų didesnę jaunų žmonių dalį:
   - Sukurti patrauklų Informacinį-komunikacinį portalą jaunimui;
   - Sukurti „sociokultūrinius raiškos pasus“ Sociokultūrinio dalyvavimo aktyvumo užfiksavimas ir pirminis įteisinimas, kad reikalui esant funkcionuos kaip pagalbinė priemonė pristatant neformaliu būdu įgytas kompetencijas. Tai turėtų padėti skatinti jaunimo motyvaciją aktyviau dalyvauti miesto bendruomenės gyvenime;
   - Įkurti atvirą jaunimo centrą, kur laisvai galėtų rinktis neorganizuotas, skirtingų subkultūrų, jaunimas;
2. Šiaulių miesto savivaldybė turėtų suteikti geresnes sąlygas jaunimo organizacijoms. Tai paskatins aktyvesnį jaunimo organizacijų kūrimasi, veiksmingesnį esamų organizacijų darbą , įtrauks didesnę jaunimo dalį į JP formavimą ir įgyvendinimą. Priemonės:
   - pakeisti JNVO finansavimo modelį. Įsteigti finansavimo krepšelius. Jaunimo organizacijos gavusios finansavimą galėtų suaktyvinti savo veiklą, surengti daugiau renginių, skleisti daugiau informacijos apie jaunimo politiką, pritraukti jaunimą dalyvauti JP formavime ir įgyvendinime.
   - Šiaulių miesto savivaldybė turėtų šviesti organizacijas, pateikiant sėkmingų organizacijų pavyzdžius. Skatinti organizacijas ieškoti rėmėjų iš verslo sektoriaus.
   - Suteikti galimybę JNVO nemokamai naudotis uždarytų mokyklų patalpomis.
3. Siekiant bendravimo ir bendradarbiavimo siūluoma junimo reikalų koordintoriui ir Jaunimo reikalų tarybai inicijuoti partnerystes tarp skirtingus sektorius atstovaujančių organizacijų (tarp įmonių ir NVO, tarp NVO ir miesto mokyklų, tarp aukštųjų mokyklų ir NVO,miesto tarybos atskirų skyrių.) Skirtingų sektorių tarpinstitucinis bendradarbiavimas apima platų veiklos spektrą ir gali padėti plėtoti tam tikras priemones.

LITERATŪRA

1. BITINAS B., RUPŠIENĖ L., ŽYDŽIŪNAITĖ V. *Kokybinių tyrimų metodologija. Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams II dalis.* Klaipėda : S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2008.
2. BUZAITYTĖ - KAŠALYNIENĖ, J., DVARIONAS, Dž., JONUTYTĖ I., KAZLAUSKIENĖ, A., MERFELDAITĖ O., TAMULEVIČIŪTĖ A. *Jaunimo probematikos tyrimų savivaldybėse metodika.* Vilnius, 2010.
3. CROFT T., *Socialinė aprėptis "T-kit.* Vilnius: Baltijos kopija, 2003;
4. DYE, Th.R.. *Understanding Public Policy*. New Jersey: Prentice Hall, 1972
5. DUN, W. N. *Viešosios politikos analizė.* Vinius: Homo Liber, 2006
6. EU Youth Strategy. [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. sausio 5 d.] Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/youth/youth-policies/eu-youth-strategy_en.htm
7. Europos komisijos baltoji knyga: naujas postūmis Europos jaunimui. [žiūrėta 2013 m. sausio 5 d.] Prieiga per internetą: http://www.akmene.lt/get.php?f.141
8. GAUČAITĖ R., VILKONIS R. *Kompleksinės pagalbos priemonės neorganizuotam jaunimui.* Vilnius, 2010;
9. INTEGRUOTOS JAUNIMO POLITIKOS PLĖTRA [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. vasario 20 d.] Prieiga per internetą: http://ijpp.lt/lt/Vir%C5%A1utinis+meniu/artimiausi-renginiai/savivaldybiu-planai/).
10. JASIULEVIČIENĖ R. *Politikos mokslai* . Kaunas : Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2006.
11. Jaunimo politikos plėtros progrma. . [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. balandžio 5 d.] Prieiga per internetą: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/ES_paramos_ateitis/2011-12-06_jaunimo_politkos_prioritetai_2014-2020_ES.pdf
12. Jaunimo politika Lietuvoje. [interaktyvus] Vilnius 2010 [žiūrėta 2013 m. sausio 5 d.] Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/uploads/dokumentai/jrd/jaunimo_politika/Jaunimo%20re...a%20Lietuvoje.pdf
13. Jaunimo politikos samprata. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. sausio 5 d.] Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/jaunimo-politika
14. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Šiaulių miesto savivaldybės

vertinimo ataskaita, [interaktyvus] Vilnius,2012, [žiūrėta 2013 m. sausio 15 d.] Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/uploads/ES%20I/GALUTINE%20ATASKAITA%20Siauliai.pdf

15. JRD. Integruotos politikos plėtra .[interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. balandžio 6 d.] Prieiga per internetą: http://ijpp.lt/lt/Vir%C5%A1utinis+meniu/artimiausi-renginiai/%E2%80%A2%09jaunimo-problemu-sprendimo-planai-ir-ju-igyvendinimas-nacionaliniu-bei-vietos-lygmenimis/
16. JRD. Jaunimo politika savivaldybėse. [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. vasario 22 d.] Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/savivaldybese
17. KARDELIS K., *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai :(edukologija ir kiti socialiniai mokslai)* . Vilnius : Lietuvos teisės universiteto leidybos centras, 2003;
18. NACIONALINĖ JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIŲ ASOCIACIJA.“ Jaunimo dalyvavimas įgyvendinant regioninę jaunimo politiką“, Vilnius, 2010
19. MELDŽIUS J. Regioninė jaunimo politika: planai ir iššūkiai, 2011.[interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. balandžio 6 d.] Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/uploads/dokumentai/jrd/renginiai/Juozas_Mel...D_prie_SADM.pdf
20. PARSONS W., *Viešoji politika. Politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas,* Vilnius, 2001;
21. RAIPA A. ir kiti *Modernus viešasis valdymas.* Kaunas: Vitae Litera, 2012;
22. RAIPA A. *Šiuolaikinio viešojo valdymo pokyčių kryptys ir tendencijos*,2009
23. RAIPA A. *Viešoji politika ir viešasis administravimas: raida, struktūra ir sąveika.* Viešoji politika ir administravimas. KTU 2002,Nr. ISSN 1648-2603.
24. Regioninė jaunimo politika. Po skėčiu 2007/2(68).. [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. sausio 5 d.] Prieiga per internetą: http://www.lijot.lt/lt/dokumentai/finish/27-po-skeciu-archyvas/377-nr-68-regionine-jaunimo-politika savirealizacijai. *Pedagogika: VPU l-kla,*2004.
25. SOCIALINĖ APSAUGOS IR DRBO MINISTERIJA. [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. balandžio 4 d.] Prieiga per internetą: http://www.socmin.lt/index.php?-695011329
26. Šiaulių jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“ http://www.lijot.lt/lt/component/contact/contact/101-ogranizacijos/102-lijot-nariai/70-%C5%A1iauli%C5%B3-jaunimo-organizacij%C5%B3-asociacija-%E2%80%9Eapskritasis-stalas
27. ŠKRIADAITĖ R., *Atvirų jaunimo centrų praktinis gidas.* Vilnius : Baltijos kopija, 2011.
28. ŠLEKIENĖ, K., OKUNEVIČŪTĖ- NEVERAUSKIENĖ, L.. Nevyriausybinių organizacijų įtaka jaunimo integracijai į darbo rinką. *Filosofija. Sociologija.* Nr. 4. 2008;

29. TIDIKIS R. *Socialinių mokslų tyrimų metodologija.* Vilnius : Lietuvos teisės universiteto leidybos centras, 2003
30. Valstybės žinios, 1996, Nr.: 65 -1537, Nutarimas dėl valstybinės jaunimo politikos koncepcijos. [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. kovo 2 d.] Prieiga per internetą: http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=410C0E80-94F0-42A3-84BB-2DEF7F026CCB
31. VILPIŠAUSKAS R., NAKROŠIS V., *Politikos įgyvendinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungos įtaka,* Vilnius, 2003;
32. JAUNIMO DARBO CENTRAS. [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą:
33. VILPIŠAUSKAS R., NAKROŠIS, V. *Ko verta politika? Viešosios politikos vertinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungoje.* Vilnius: Eugrimas. 2005;
34. WOODHOUSE E., LINDBLOM E. C., *Politikos formavimo procesas.*Vilnius Algarvė 1999;
35. ŽIDŽIŪNAITĖ V., *Tyrimo dizainas: struktūra ir strategijos :mokomoji knyga.* Kaunas : Technologija, 2007.
36. ŽILIUKAITĖ J. Lietuvos jaunimo socialinės politinės vertybės: savanaudiškumas ir pilietinės veiklos. *Politologija*, 2008,2(50), 3–22;

http://www.ldb.lt/jaunimui/naudinga/Puslapiai/jaunimo_koordinatoriai.aspx

LIETUVOS TEISINIAI DOKUMENTAI

1. JAUNIMO REIKALŲ DEPARTAMENTO PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS I N F O R M A C I J A http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=436947&p_query=&p_tr2=2
2. Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas .

   http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=223790&Condition2=
3. LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO Į S A K Y M A S DĖL JAUNIMO POLITIKOS PLĖTROS SAVIVALDYBĖSE 2010–2012 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO. 2010 A1-234 2010-06-17, Valstybės žinios, 2010, Nr.: 70 -3476 http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=B3A5E14F-1D42-4695-A63C-BE154CA5F604
4. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=240620
5. Savivaldybės jaunimo politikos koncepcija
6. Šiaulių miesto jaunimo reikalų taryba,2011 http://www.siauliai.lt/shared/view.php?menu=17&linkback=../nvo/nvo_jaunimui.php&kalba=lt&tema=savivaldybe-komisijos-jaunimort&title=Jaunimo%20organizacijos.%20Jaunimo%20reikal%F8%20taryba

7. Šiaulių miesto jaunimo reikalų tarybos nuostatai, 2009 http://www.siauliai.lt/shared/view.php?menu=17&linkback=../nvo/nvo_jaunimui.php&kalba=lt&tema=nvo-jaunimas-reikalu-tarybos-nuostatai&title=Jaunimo%20organizacijos.%20Jaunimo%20reikal%F8%20taryba
8. Šiaulių miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamentas http://www.siauliai.lt/ti/treglamentas.pdf

PRIEDAI

PRIEDAS 1

Interviu protokolas Nr.1

Eil.Nr.	**Klausimas**
1.	Kokia jūsų organizacijos paskirits, koks pagrindinis tikslas?
	Skleisti demokratines vertybes, informuoti jaunimą, atstovauti jaunimą
2.	Kokiu būdu nevyriausybinės organizacijos dalyvauja formuojant ir įgyvendinant savivaldybės jaunimo politiką?
	Jaunimo nevyriausybinės organizacijos dalyvauja „Apskritajame stale“ , iš ten išrenkami jaunimo atstovai, kurie dalyvauja Junimo reikalų taryboje. JNVO dalyvauja įgyvendinime per JRT.
3.	Kokias pastebite opiausias jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste?
	Didelis politikavimas, naudos interesai, nėra tinkamo palaikymo. Finansų stoka, kituose miestuose finansavimas JP skiriamas didesnis.Jaunimui sunku įsidarbinti.
4.	Kaip minėtas problemas sprendžiate?Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai?
	Problemas sprendžiame rašant atitinkamus projektus, bendraujant nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.
5.	Kaip sprendžiate neorganizuoto jaunimo integravimą į visuomeninį gyvenimą, formalias organizacijas?
	Nesprendžiame.
6.	Ar pastebėjote per savo darbo patirtį didėjantį jaunimo aktyvumą? Ar jaunimas aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant JP?
	Nevisiškai aktyviai
7.	.Ar skatinate jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą? Kokiomis priemonėmis?
	Taip. Eurodesk – informacija apie įvarias galimybes jaunimui.
8.	Ar jums atrodo pakankamas bendradarbiavimas su jaunimo organizacijomis, savivaldybės institucijomis?
	Bendradarbiavimas galėtų būti didesnis.
9.	Kokią jaunimo politikos situaciją matote ateinančių 2-3 metų laikotarpyje? Kokios jaunimo perspektyvos?
	Manau, kad viskas gerės. Politika jau yra suformuota. Kaip greitai situacija gerės priklauso nuo savivaldybės ir jaunimo
10.	Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai?

PRIEDAS 2

Interviu protokolas Nr.2

Eil.Nr.	**Klausimas**
1.	Kokia jūsų organizacijos paskirits, pagrindinis tikslas?
	Atstovauti jaunimą
2.	Kokiu būdu nevyriausybinės organizacijos dalyvauja formuojant ir įgyvendinant savivaldybės jaunimo politiką?
	Dalyvauja per Jaunimo reikalų tarybą. Jaunimo organizacijos (pvz jauimo organizacija „Darbas“) deleguoja per Apskritąjį stalą kandidtus į Jaunimo reikalų tarybą.
3.	Kokias pastebite opiausias jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste?
	Jaunimas neįtraukiamas į su jaunimu susijusių problemų sprendimus. Įtraukiami tik organizacijai priklausantys jauni žmonės, o jų nėra labai daug. NVO nefinansuojamas, todėl organizacijoms sunku siekti užsibrėžtų tikslų.
4.	Kaip minėtas problemas sprendžiate?
	Jaunimo reikalų taryboje yra siūlymų įsteigti finansavimo krepšelius Jaunimo nevyriausybinėms organizacijoms. Siūloma sudaryti sąlygas JNVO naudotis mokyklos patalpomis susirinkimams ir mokymams
5.	Kaip sprendžiate neorganizuoto jaunimo integravimą į visuomeninį gyvenimą, formalias organizacijas
	Šios problemos nesprendžiame
6.	Ar pastebėjote per savo darbo patirtį didėjantį jaunimo aktyvumą? Ar jaunimas aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant JP?
	Jaunimo aktyvumas didėja savanoriaujant, bet neformuojant JP.
7.	Ar skatinate jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą? Kokiomis priemonėmis?
	Taip. Vykdomos mainų programos
8.	Ar jums atrodo pakankamas bendradarbiavimas su jaunimo organizacijomis, savivaldybės institucijomis?
	Manau bendradarbiavimas per mažas
9.	Kokią jaunimo politikos situaciją matote ateinančių 2-3 metų laikotarpyje? Kokios jaunimo perspektyvos?
	Jei bus pakeistas JNVO finansavimo modelis, tada galimas sklandus NVO darbas ir tuo pačiu JP įgyvendinimo efektyvumo didėjimas, jei ne jaunimas bus aktyvus kitose srityse, bet ne politikoje.
10.	Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai?
	Savivaldybės požiūris nėra tinkamas, „poierinis“. Inovatyvūs problemų sprendimai nepriimtini, argumentuojant finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumu, nėra atskiros JP koncepcijos.

PRIEDAS 3

Interviu protokolas Nr.3

Eil.Nr.	**Klausimas**
1.	Kokia jūsų organizacijos paskirits, pagrindinis tikslas?
	Atstovauti moksleivių sąjungą, spręsti aktualias jaunimo problemas.
2.	Kokiu būdu nevyriausybinės organizacijos dalyvauja formuojant ir įgyvendinant savivaldybės jaunimo politiką?
	Jaunimo organizacijos jaunimo politiką įgyvendina per jaunimo reikalų tarybą.
3.	Kokias pastebite opiausias jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste?
	Moksleivių pasyvumas
4.	Kaip minėtas problemas sprendžiate?
	Mėginama įtraukti jaunimą į vykdomas veiklas koncertais, aktyviais renginiais, į moksleivių programą įtraukiant informacijos apie jaunimo politiką ir jos vykdymą miesto lygmeniu. Informaciją platinma ir į renginius kviečiant įžymius žmones
5.	Kaip sprendžiate neorganizuoto jaunimo integravimą į visuomeninį gyvenimą, formalias organizacijas
	Stengiamės platinti informaciją. Bet manau, kad skiriame tam per mažai dėmesio.
6.	Ar pastebėjote per savo darbo patirtį didėjantį jaunimo aktyvumą? Ar jaunimas aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant JP?
	Neitin.
7.	Ar skatinate jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą? Kokiomis priemonėmis?
	Taip, bendradarbiaujame su tarptautinėmis organizacijomis
8.	Ar jums atrodo pakankamas bendradarbiavimas su jaunimo organizacijomis, savivaldybės institucijomis?
	Bendradarbiavimo lygmuo visur yra skirtingas, tačiau, daugelyje miestų jis turėtų būti didesnis.
9.	Kokią jaunimo politikos situaciją matote ateinančių 2-3 metų laikotarpyje? Kokios jaunimo perspektyvos?
	Situacija bus panaši kokia yra dabar. Manau galime pasistumėti į priekį iš šviečiamosios pusės, kad daugiau jaunimo žinotų, kas yra toji jaunimo politika ir koks egizstuoja jos įgyvendinimas besiimančių iniciatyvos vistiek turėtų likti mažuma.
10.	Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai?
	Savivadybė vis labiau atsižvelgia į jaunimą ir jo poreikius, tačiau dar yra labai daug spragų, tokių kaip jaunimo įtraukimas į JP įgyvendinimą. Bet manau kad „eina teisinga linkme, kad JP įgyvendinimas taptų efektyvus

PRIEDAS 4

Interviu protokolas Nr.4

Eil.Nr.	Klausimas
1.	Kokia jūsų organizacijos paskirits, pagrindinis tikslas?
	Suteikti saugią užimtumo, laisvalaikio erdvę.
2.	Kokiu būdu nevyriausybinės organizacijos dalyvauja formuojant ir įgyvendinant savivaldybės jaunimo politiką?
	Šiaulių Jaunimo centras sprendžia tokias Šiaulių jaunimo problemas: užimtumą, veiklos užimtumo stoką, jaunimo nedarbą.
3.	Kokias pastebite opiausias jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste?
	Erdvės trūkumas, Užimtumo stoka. Taip pat jaunimo nedarbas Šiauliuose yra didelė problema.
4.	Kaip minėtas problemas sprendžiate?
	Stengiames organizuoti ir užimti jaunimą, informuoti apie įsidarbinimo galimybes Lietuvoje ir užsienyje.Siekiame, kad jaunimo centras būtų atviras jaunimo subkultūrinėms grupėms.
5.	Kaip sprendžiate neorganizuoto jaunimo integravimą į visuomeninį gyvenimą, formalias organizacijas
	Stengiamės pasiekti, kad Šiaulių jaunimo centras būtų atviras jaunimo subkultūrinėms grupėms.
6.	Ar pastebėjote per savo darbo patirtį didėjantį jaunimo aktyvumą? Ar jaunimas aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant JP?
	Šiek tiek aktyviau. Jaunimo prisijungimui į jaunimo politiką trukdo užimtumo stoka, sunku sudominti jaunuolius.
7.	Ar skatinate jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą? Kokiomis priemonėmis?
	Bendradarbiaujame su įvairiomis tarptautinėmis organizacijomis, dalyvaujame trptautiniuose projektuose.
8.	Ar jums atrodo pakankamas bendradarbiavimas su jaunimo organizacijomis, savivaldybės institucijomis?
	Mūsų organizacijos bendradarbiavimas yra pakankamas tinkamam jaunimo politikos įgyvendinimui.
9.	Kokią jaunimo politikos situaciją matote ateinančių 2-3 metų laikotarpyje? Kokios jaunimo perspektyvos?
	Tūrėtų būti įkurtas atviras jaunimo centras, kuris skatintų jaunimo užimtumą ir pan
10.	Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai?
	Savivaldybė turėtų daugiau remti Šiaulių jaunimo projektus, iniciatyvas, įkurti atvirą jaunimo centrą

PRIEDAS 5

Interviu protokolas Nr.5

Eil.Nr.	**Klausimas**
1.	Kokia jūsų organizacijos paskirits, pagrindinis tikslas?
	Ugdyti socialinius įgūdžius, padėti integruotis rizikos šeimų vaikams į visuomeninį gyvenimą.
2.	Kokiu būdu nevyriausybinės organizacijos dalyvauja formuojant ir įgyvendinant savivaldybės jaunimo politiką?
	Dalyvavimas renginiuose, socialinių įgūdžių tobulinimas, darbas su neorganizuotais vaikais
3.	Kokias pastebite opiausias jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste?
	JRT finansavimas skiriamas tik veiklų įgyvendinimui, mažas jaunimo noras dalyvauti JP formavime ir įgyvendinime.
4.	Kaip minėtas problemas sprendžiate?
	Bandome pritraukti jaunimą per „Šiaulių“ televizijos laidą, per vietinį radiją, dalyvavimas įvairiuose renginiuose, Siekiama įgyvendinti siūlyma jaunimo organizacijoms naudotis mokyklos patalpomis, už kurias nereikėtų mokėti
5.	Kaip sprendžiate neorganizuoto jaunimo integravimo į visuomeninį gyvenimą formalias organizacijas problemą?
	Skleidžiant informaciją apie organizaciją, viešinant jos veiklas.
6.	Ar pastebėjote per savo darbo patirtį didėjantį jaunimo aktyvumą? Ar jaunimas aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant JP?
	Vis dar yra mažas noras dalyvauti.
7.	Ar skatinate jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą? Kokiomis priemonėmis?
	Taip, rengiame tarptautinius projektus, dalyvaujame tarptautiniuose renginiuose.
8.	Ar jums atrodo pakankamas bendradarbiavimas su jaunimo organizacijomis, savivaldybės institucijomis?
	Taip, mūsų organizacija yra labai aktyvi. Kitos organizacijos pačios nerodo didelės iniciatyvos bendradarbiauti.
9.	Kokią jaunimo politikos situaciją matote ateinančių 2-3 metų laikotarpyje? Kokios jaunimo perspektyvos?
	Situacija gerės. JRT siūlomos vaikų aikštelės, tinkamos dviračių trąsos, uždaromų mokyklų patalpos ir t.t.
10.	Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai?
	.Ankščiau JRT buvo iš dalies neveiksni, JP buvo neaktyvi, JRT posėdžiai nevykdavo, dabar JP yra aktyvi, veiksni JRT.

PRIEDAS 6

Interviu protokolas Nr.6

Eil.Nr.	Klausimas
1.	Kokia jūsų organizacijos paskirits, pagrindinis tikslas?
	padėti įgyvendinti savivaldybės funkcijas jaunimo politikos įgyvendinimo srityse, numatytose Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme bei kituose teisės aktuose;
2.	Kokiu būdu nevyriausybinės organizacijos dalyvauja formuojant ir įgyvendinant savivaldybės jaunimo politiką?
	JNVO dalyvauja per JRT
3.	Kokias pastebite opiausias jaunimo politikos problemas Šiaulių mieste?
	Nedarbas (nenorėjimas dirbti)
4.	Kaip minėtas problemas sprendžiate?
	Nedarbo problematika yra sprendžiama labai ilgą laiką, tačiau jokie sprendimai nėra priimti. Manau šiai problemai spręsti reikėtų kitokio darbdavių požiūrio ir jaunimas turėtų į darbą žiūrėti truputi kitaip. Reikėtų sukurti veiksmingą programą
5.	Kaip sprendžiate neorganizuoto jaunimo integravimą į visuomeninį gyvenimą, formalias organizacijas
	Kol kas yra tik pradėta kurti atvirą jaunimo centrą. Planuojama įsteigti naujų jaunimo erdvių.
6.	Ar pastebėjote per savo darbo patirtį didėjantį jaunimo aktyvumą? Ar jaunimas aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant JP?
	Jaunimo politika rūpinasi ir domisi tik motyviuotas jaunimas. Motyvuotas jaunimas labai aktyviai dalyvauja formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką.
7.	.Ar skatinate jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą? Kokiomis priemonėmis?
	Jaunimo reikalų taryba – ne. Nors yra stažuotės ir mainų projektai jaunimo organizacijoms
8.	Ar jums atrodo pakankamas bendradarbiavimas su jaunimo organizacijomis, savivaldybės institucijomis?
	Galėtų būti didesnis.
9.	Kokią jaunimo politikos situaciją matote ateinančių 2-3 metų laikotarpyje? Kokios jaunimo perspektyvos?
	Manau Jaunimo situacija turėtų pagerėti.
10.	Kaip vertinate savivaldybės įgyvendinamą jaunimo politiką? Kokie privalumai ir trūkumai?
	Vertinu vidutiniškai, nes yra daug kur tobulėti

PRIEDAS 7

Interviu protokolas Nr.7

Eil. Nr.	Klausimas
1.	What are the problems of youth policy in your country?
	That the youth have to go to a labour office. That is quite „heavy“ and byrocratic to registrate and than after 3 months, they get money to do something. It is better if they have to do something from the first day. Too more obligation meetings.
2.	What is your opinion about youth unemployment? How we can solve that problem in Šiauliai
	Every municipality must change the way of thinking about youth. The youth must have experience of working. A solution is to share the possibility for youth more training in their education or to get experience of working
3.	What is your opinion about youth emigration problem? How we can solve that problem in Šiauliai?
	It`s a big serious problem, which is necessary to solve. The youth need help of practice and start a company of their own
4.	How the municipal government needs to involve more young people in the youth policy implementation?
	Use the media, organization of youth.

PRIEDAS 8

Interviu protokolas Nr.8

Eil. Nr.	Klausimas
1.	What are the problems of youth policy in your country?
	The situation in our country is more better than in Šiauliai
2.	What is your opinion about youth unemployment? How we can solve that problem in Šiauliai
	To get more job experience when youth are studying
3.	What is your opinion about youth emigration problem? How we can solve that problem in Šiauliai?
	Starting a national strategy how to solve that problem
4.	How the municipal government needs to involve more young people in the youth policy implementation?
	To get more money to this policy, becouse yout want to do many projects.

PRIEDAS 9

Interviu protokolas Nr.9

Eil. Nr.	Klausimas
1.	What are the problems of youth policy in your country?
	It`s working quite fine. But a lot of youth don`t have education. They donąt go to study, becouse they get job with big salary, and they can get everything what they need without education
2.	What is your opinion about youth unemployment? How we can solve that problem in Šiauliai
	Create job program in the municipality
3.	What is your opinion about youth emigration problem? How we can solve that problem in Šiauliai?
	Make sure that the youth get job experience and they don`t need to emigrate
4.	How the municipality government needs to involve more young people in the youth policy implementation?
	The government should give more money to this policy